

MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ

**PROGRAM
LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO
Z ROZSZERZONĄ NAUKĄ JĘZYKA OBCEGO**

JĘZYKI ZACHODNIOEUROPEJSKIE
(angielski, francuski, niemiecki)

**Dodruk programu
OP 23-4120-35/85 z roku 1985**

**WARSZAWA 1994
WYDAWNICTWA SZKOLNE I PEDAGOGICZNE**

**MINISTERSTWO OŚWIATY I WYCHOWANIA
INSTYTUT PROGRAMÓW SZKOLNYCH**

**PROGRAM
LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO
Z ROZSZERZONĄ NAUKĄ JĘZYKA OBCEGO**

JĘZYKI ZACHODNIOEUROPEJSKIE
(angielski, francuski, niemiecki)

**WARSZAWA 1986
WYDAWNICTWA SZKOLNE I PEDAGOGICZNE**

Program zatwierdzony decyzją ministra oświaty i wychowania w dniu 15 maja 1985 r., nr OP 23-4120-35/85, jako obowiązujący od roku szkolnego 1986/87 w klasie I, od roku 1987/88 w klasie II, od roku 1988/89 w klasie III i od roku szkolnego 1989/1990 w klasie IV.

341.2(073)

3301/6/c

ISBN 83-02-03160-7

Program przygotował i przedstawił do aprobaty ministra oświaty i wychowania Zespół Programowy Języków Zachodnioeuropejskich w składzie:

Język angielski:

dr Jolanta Dobrowolska, mgr Maria Gorzelak, doc. dr hab. Hanna Komorowska, mgr Ewa Niezgoda, dr hab. Jan Rusiecki, dr Grażyna Siedlecka-Orzeł, dr Janina Smólska, mgr Leszek Leon Szkutnik, dr Maria Wysocka, mgr Anna Zawadzka.

Język francuski:

mgr Sławomir Bazylko, mgr Barbara Burda-Kosno, prof. dr hab. Stanisław Gniadek, mgr Anna Lipska, dr Zofia Magnuszewska, dr Władysław Roszczyn, mgr Lucyna Tarasiewicz, dr Anna Wojtasik, doc. dr hab. Tadeusz Woźnicki, doc. dr hab. Helena Żmijewska.

Język niemiecki:

dr Barbara Grucza, mgr Hubert Hajduk, dr Joanna Honsza, mgr Ernest Rosiński, mgr Teresa Szczepkowska, dr Waldemar Talik, mgr Anna Trzcina, mgr Krzysztof Woziwodzki, mgr Irena Weber, mgr Andrzej Zajdel, dr Elżbieta Zawadzka, mgr Maria Stempurska.

WSTĘP

Znajomość języków obcych ma w świecie współczesnym stale wzrastające znaczenie. Rozwój międzynarodowych stosunków politycznych, społecznych, gospodarczych i kulturalnych oraz intensywny rozwój nauki i techniki to czynniki wymagające sprawnego przepływu informacji i równie sprawnego ich użytkowania, co nie jest możliwe bez praktycznej znajomości języków obcych. Jest to szczególnie istotne w krajach, których społeczeństwo włada językiem nie posiadającym światowego zasięgu, a do takich właśnie zalicza się nasze państwo.

Uczenie się języka zachodnioeuropejskiego – angielskiego, francuskiego, niemieckiego czy hiszpańskiego – stwarza możliwość zdobycia przez uczniów drugiego, obok języka rosyjskiego, narzędzia komunikacji o zasięgu światowym, umożliwia zatem korzystanie w czasie studiów i w toku pracy zawodowej z publikacji w tych językach oraz bezpośrednie porozumiewanie się z cudzoziemcami.

Nauka języka obcego niesie ponadto istotne wartości wychowawcze, sprzyja kształceniu ogólnemu uczniów i rozwojowi ich osobowości. Wzbogacanie wiedzy o życiu innych krajów i ich kulturze, której podstawowym przejawem jest język, sprzyja poszanowaniu odrębności, uczy tolerancji, pozwala lepiej zrozumieć zachodzące w świecie przemiany, gwarantuje lepsze i głębsze zrozumienie idei pokojowego współżycia narodów. Uczenie się języka obcego ma fundamentalne znaczenie dla procesu uczenia się języka ojczystego i innych przedmiotów szkolnych, gdyż znajomość języka pomaga dokonywać precyzyjnych rozróżnień semantycznych i uczy ich wyrażania. Nauka języka obcego sprzyja ponadto poznawaniu charakterystycznych dla danych cywilizacji zjawisk społecznych i kulturalnych, zapoznaje z innymi niż w języku ojczystym środkami wyrażania znanych pojęć i relacji, wprowadza też nowe pojęcia uwarunkowane odrębnością zjawisk życia i kultury obcego narodu. Nauka języka obcego ma wreszcie niemały wpływ na rozwój umysłowości i osobowości uczniów, wzbogaca bowiem widzenie świata, wzbogaca też wewnętrzny świat człowieka i ułatwia w konsekwencji współpracę między ludźmi i narodami.

CELE

Czteroletni kurs rozszerzonej nauki języka zmierza do wytworzenia u uczących się kompetencji językowej, przez którą rozumie się tu znajomość językową środków formułowania wypowiedzi i kompetencji komunikacyjnej, przez którą rozumie się umiejętność efektywnego komunikowania zamierzonych treści zgodnie z wymogami sytuacji.

Celem nauczania języka zachodnioeuropejskiego w kursie 4-letnim jest doprowadzenie ucznia do takiego poziomu opanowania języka obcego, który umożliwi mu:

- rozumienie i formułowanie wypowiedzi ustnych w kontaktach z cudzoziemcami,
- samodzielne czytanie z pomocą słownika tekstów, które go zainteresują lub będą mu potrzebne w pracy zawodowej,
- samodzielne formułowanie tekstów pisanych w postaci korespondencji, opisów, notatek.

Program przewiduje stopniowe poznawanie najistotniejszego materiału językowego, który powinien stanowić solidną podstawę dalszej nauki podejmowanej w zależności od przyszłych potrzeb zawodowych, planów życiowych i zainteresowań. Dlatego też ważnym celem nauki języka jest – przygotowanie ucznia do dalszej samodzielnej pracy nad pogłębianiem i rozszerzaniem znajomości języka, a więc wypracowaniem technik samokształceniowych.

Program nauczania języka obcego ze względu na istotne walory wychowawcze kształcenia językowego stawia sobie za cel kształtowanie postawy humanistycznej, wyrabianie poszanowania odrębności cywilizacyjnej innych krajów, umiejętności obiektywnego oceniania i porównywania zjawisk społecznych i kulturowych, a także tolerancji i postawy sprzyjającej zbliżeniu i współpracy między narodami.

ZARYS TREŚCI

Wprowadzenie tematyki związanej z realiami obyczajowymi, społecznymi i kulturowymi charakterystycznym dla cywilizacji danego kraju lub krajów.

Wprowadzenie tematów stosownych do wieku i zainteresowań uczniów; tematów, które pobudzają swą atrakcyjnością bezpośrednią motywację uczniów, charakteryzują się walorami poznawczymi i są ukierun-

kowe na budzenie i podtrzymywanie zainteresowań intelektualnych, a także uwzględniają naturalne upodobania w zakresie rozrywki i spędzania wolnego czasu.

SŁOWNICTWO

Program przewiduje opanowanie przez ucznia w zakresie sprawności produkcyjnych około 2000 jednostek leksykalnych. Przez jednostkę leksykalną rozumie się wyraz lub połączenie wyrazowe o innym znaczeniu niż znaczenie wyrazów wchodzących w to połączenie. Jako jednostki leksykalne traktowane są też stałe połączenia wyrazów swoiste dla danego języka (syntagmy konwencjonalne).

Przy doborze słownictwa kierować się należy następującymi kryteriami:

- potrzeby komunikacyjne ucznia,
- częstotliwość występowania jednostki leksykalnej w tekstach danego języka obcego,
- przydatność jednostki leksykalnej w sytuacji klasowej i w kontaktach nauczyciela z uczniem.

JĘZYK ANGIELSKI

W wyniku kursu językowego uczeń powinien przyswoić sobie umiejętność rozumienia i produkowania wypowiedzi wyrażających następujące kategorie:

Czas

- punkt w czasie (godziny, dni tygodnia, miesiące, pory roku, lata),
- częstotliwość czynności

czynność bieżąca,

czynność zwyczajowa,

czynność przyszła przewidywana,

czynność przyszła zamierzona,

czynność przeszła, która miała miejsce w przeszłości,

czynność przeszła, której skutki trwają obecnie,

czynność rozpoczęta w przeszłości i trwająca nadal,

czynność uprzednia w stosunku do innej czynności przeszłej.

Istnienie

- sygnalizowanie istnienia, obecności/nieobecności, zjawiska, wydarzenia.

Posiadanie

- wyrażanie posiadania, przynależności, nabycia, straty, braku pozbycia się czegoś.

Ilość.

Miejsce, położenie.

Ruch, kierunek.

Początek, koniec czynności lub akcji.

Cel, warunek.

Wskazywanie i prezentacja osób

- podawanie imienia i nazwiska, określanie pokrewieństwa, stosunków interpersonalnych, zawodu, miejsca zamieszkania, wieku.

Określanie cech osób i przedmiotów, porównywanie cech:

- wygląd, stan, wartość, znaczenie, wielkość, kształt, kolor.

Wyrażanie czynności, zajęć, działań i zachowań

- określanie czynności i zajęć codziennych,
- sygnalizowanie przemieszczania, przenoszenia, przekazywania przedmiotów,
- sygnalizowanie współpracy, pomocy, wspólnego wykonywania czynności lub zajęć,
- przekazywanie i zdobywanie informacji,
- określanie sposobów spędzania wolnego czasu.

Zwroty grzecznościowe

- powitanie, pożegnanie, pozdrowienia,
- podziękowanie,
- przeproszenie,
- życzenia.

Rozpoczynanie, podtrzymywanie i kończenie aktu komunikacji językowej

- inicjowanie rozmowy,
- podtrzymywanie rozmowy przy użyciu typowych zwrotów,
- informowanie rozmówcy o niezrozumieniu jego wypowiedzi,
- pytanie o znaczenia wyrazów i zwrotów,
- prośba o głośniejsze lub wolniejsze wypowiadanie się, o powtórzenie,
- kończenie rozmowy.

Wyrażanie

- chęci, żądania,
- prośby, potrzeby,
- zamiaru,
- konieczności,
- możliwości/nieвозмоści,
- gotowości,
- pewności,
- prawdopodobieństwa,
- sugestii,
- poleceń, zakazów, rozkazów,

- zgody, dezaprobaty,
- opinii, sądów,
- kompetencji, braku kompetencji, niewiedzy,
- upodobania,
- oceny pozytywnej, negatywnej,
- uczuć i nastrojów, doznań fizycznych i wrażeń zmysłowych.

KLASA I

UMIEJĘTNOŚCI

Rozumienie mowy

Po ukończeniu klasy I uczeń powinien rozumieć:

- proste stereotypowe wypowiedzi nauczyciela związane z sytuacją w klasie; wypowiedzi nauczyciela i kolegów zawierające się w ramach opracowanego materiału nauczania, a także wykraczające nieznacznie poza ten materiał, jeżeli są łatwe do zrozumienia dzięki odpowiednio dobranym kontekstom sytuacyjnym i werbalnym,
- teksty materiałów nauczania przeznaczone na dany okres nauki w formie krótkich dialogów, monologów nagranych na taśmie lub płycie,
- teksty językowych audycji radiowych i telewizyjnych opracowanych dla tego poziomu nauki.

Mówienie

Po ukończeniu klasy I uczeń powinien umieć:

- odpowiadać na pytania nauczyciela i kolegów związane z sytuacją w klasie,
- zadawać pytania i formułować polecenia zawierające się w ramach opracowanego materiału nauczania,
- formułować kilkuzdaniowe wypowiedzi na podany temat w ramach opracowywanego materiału nauczania.

Czytanie

Po ukończeniu klasy I uczeń powinien rozumieć:

- teksty zamieszczone w podręczniku przeznaczonym na dany rok nauki,
- proste formularze osobowe,

- teksty lektur przeznaczonych do czytania ekstensywnego w pierwszym roku nauki,
- napisy, powiadomienia, tablice informacyjne w języku obcym itp., najczęściej spotykane za granicą i w kraju, na przykład: napisy stosowane w ruchu ulicznym, tablice z nazwami niektórych urzędów i instytucji, rozkłady zajęć, rozkłady jazdy, lotów.

W klasie I uczeń powinien zdobyć umiejętność posługiwania się słownikiem dwujęzycznym w celu znalezienia znaczenia jednostek leksykalnych, jak również informacji o ich wymowie (na podstawie transkrypcji fonetycznej).

Pisanie

Po ukończeniu klasy I uczeń powinien umieć napisać:

- adres na kopercie, dane personalne w formularzu,
- kartkę okolicznościową, np. z życzeniami, z pozdrowieniami, z podziękowaniem,
- krótki list inicjujący korespondencję z rówieśnikiem za granicą, w którym uczeń podaje informacje o sobie.

WYMOWA

W klasie I uczeń powinien poznać całość systemu fonologicznego języka angielskiego. Powinien on umieć rozpoznawać i wymawiać dźwięki należące do wszystkich fonemów segmentalnych, a także właściwie interpretować i stosować środki prozodyczne – przycisk, rytm, intonację. Nie jest mu natomiast potrzebna wiedza teoretyczna w zakresie powyższych zagadnień.

Uczeń powinien opanować system fonologiczny i fonetyczny języka angielskiego w następującym stopniu:

- a) powinien na tyle dobrze rozróżniać cechy fonologiczne i fonetyczne, aby móc poprawnie zrozumieć wypowiedzi w języku angielskim,
- b) powinien na tyle dobrze wymawiać, aby wypowiedzi jego były zrozumiałe.

Podstawowe umiejętności fonetyczne i fonologiczne powinny być opanowane w początkowej fazie nauki języka. Są to:

1. Wymowa wszystkich fonemów samogłoskowych (wraz z dwugłoskami) oraz spółgłoskowych języka angielskiego w różnych kontekstach fonetycznych.

2. Wymowa spółgłosek dźwięcznych w wygłosie. Wydłużanie samogłoski przed spółgłoską dźwięczną.

3. Spółgłoski zgłoskotwórcze [l] (*Table*) i [n] (*lesson*). Tzw. „r” łączące – *linking „r”*.

4. Wymowa regularnych końcówek fleksyjnych w języku angielskim (l. mn. rzeczowników, *Possessive Form* rzeczowników, formy 3 osoby l. poj. czasowników w czasie *Simple Present*, formy *Simple Past* i imiesłowu biernego).

5. Formy mocne i słabe wszystkich wyrazów, które taką obecność form wykazują.

6. Przycisk wyrazowy i zdaniowy. Zjawisko izorytmii w zdaniu angielskim (mniej więcej równe odstęp czasu między sylabami akcentowanymi). Podział wypowiedzi na jednostki rytmiczne (frazowanie). Intonacja w angielszczyźnie brytyjskiej. Grupa toniczna: pierwsza sylaba akcentowana (*Head*) ewentualnie sylaby nie akcentowane przed nią (*Prehead*). „Schodkowe” opadanie tonu głosu na dalszych sylabach. Sylaba, na której następuje znacząca zmiana tonu głosu (sylaba rdzenna – *Nucleus*). Ewentualne sylaby po sylabie rdzennej (*Tail*), nie akcentowane bądź akcentowane.

7. Intonacja opadająca w zdaniach oznajmujących, rozkazujących i pytaniach szczegółowych. Intonacja rosnąca w pytaniach ogólnych. Przykłady intonacji rosnącej w niektórych wypowiedziach nie będących pytaniami (np. w zwrotach powitania).

8. Zdania zawierające dwie lub więcej grup tonicznych.

MATERIAŁ MORFOSYNTAKTYCZNY

Konstrukcje zdaniowe

S V	– <i>John is reading</i>
S V SC	– <i>John is a schoolboy. John is tall.</i>
S V AC	– <i>John is at home.</i>
S V (Prep.) O	– <i>John likes music. John is listening to the radio.</i>
S V O AC	– <i>John has taken his dog for a walk.</i>
S V O _i O _d	– <i>John has lent me a book.</i>
S V O _d to/for O _i	– <i>John lent a book to Mary.</i> John bought a book for Mary.
S V Adv. Particle O	– <i>John switched on the light.</i>

S V O Adv. Particle – *John switched it on.*

S V O to Infinitive – *I want you to meet Mr Brown*
(z ograniczeniem do czasownika
to want i wyrażenia *I'd like to*)

S V O AC – *We watch television in the evening.*

AC S V O – *In the evening we watch television.*

Zdania zawierające okolicznik fakultatywny w pozycji przed czasownikiem głównym – *John often plays badminton.*

Zdania zawierające *Noun Clauses* jako „pytania pozorne“, np.: *I know where John lives.*

Zdania z tzw. *preparatory it* jako podmiotem zastępczym, np.: *It is useful to learn languages.*

Zdania w stronie biernej z czasownikami przechodnimi występującymi z jednym dopełnieniem, np.: *The window is broken.*

Prośby i polecenia w mowie zależnej, np.: *I asked John to come.*

Pytania z przyimkiem na końcu – z ograniczeniem do kilku przykładów, np.: *Who are you waiting for? What are they talking about?*

Zdania w trybie rozkazującym w 2 osobie, np.: *Stop here. Don't stop here.*

Konstrukcja *let's* + bezokolicznik, np.: *Let's go to a disco.*

Konstrukcja *there is, there are.*

Grupy werbalne

Czasy

Czas *Simple Present* użyty do wyrażenia:

– czynności lub stanów trwających nieprzerwanie lub powtarzających się, np.: *John treins. I listen to the radio every day. John often plays tennis.*

– umiejętności i nawyków, przekonań, wiedzy itp., np.: *John speaks French quite well. John loves Mary. John knows my address.*

Czas *Present Continuous* użyty do wyrażenia tego, że czynność

– odbywa się właśnie w chwili, kiedy o niej mówimy, np.: *John is working in his room. John and Mary are watching TV now.*

– odbywa się w bieżącym okresie czasu, np.: *I am learning English.*

Czas tzw. *The Future Tense* użyty do wyrażenia:

– stanu lub czynności przyszłej, uważanej za czynność niezależną od woli mówiącego, lecz wynikającej z okoliczności zewnętrznych,

np.: *The train from London will arrive at the station at six. John will be sixteen next year.*

- postanowienia, obietnicy, np.: *I will telephone Mr Brown at once. I will lend you some of my records.*

Czas *Past Simple* użyty do wyrażenia czynności lub stanów, które miały miejsce w przeszłości – w zdaniach typu: *John went to the cinema last night. John played tennis a lot when he was at school. John met Mary in Liverpool.*

- Czas *Present Perfect* użyty do wyrażenia tego, że czynność lub stan
- nastąpiły lub nie nastąpiły w przeszłości i ma to wpływ na chwilę obecną (rezultaty tego jeszcze trwają), np.: *John has bought a hat (He has a new hat now). John has not come. (He is not here.)*
 - miały miejsce ostatnio (a więc z użyciem przysłówków: lately, recently), np.: *John has travelled a lot recently.*
 - nastąpiły w okresie obejmującym chwilę obecną, np.: *I have talked to John today.*
 - trwają, miały lub nie miały miejsca od pewnego czasu do tej pory (z użyciem określeń for, since), np.: *John's parents have lived in London for a long time. John's parents have lived in London since the war.*
 - z użyciem przysłówków: just, already, yet, np.: *John has just arrived. John has not arrived yet. John has already arrived.*

Czas *Past Continuous* użyty do wyrażenia czynności, która odbyła się w pewnym momencie lub wypełniała pewien okres w przeszłości, np.: *Yesterday at five John was walking in the park. When John came in Mary was cooking the dinner.*

Czas *Present Perfect Continuous* użyty do wyrażenia czynności, która zaczęła się w przeszłości i trwa do chwili obecnej, np.: *John has been working in the garden for five hours now. John has been working in the garden since the morning.*

Tzw. zwrot *to be going to*, wyrażający czynność zamierzoną, np.: *John is going to study medicine.*

Grupy werbalne zmodalizowane

- z operatorem **can**
- wyrażające umiejętność wykonania czynności, np.: *John can swim.*
- wyrażające możliwość wykonania czynności, np.: *John can help you with your homework now.*

- wyrażające zezwolenie lub zakaz, np.: *You can go now, John. You can't go now, John.*
- i z czasownikiem **see i hear**, np.: *What can you see in this picture?*
- z operatorem **could** w uprzejmym poleceniu, np.: *Could you open the window, please?*
- z operatorem **must** wyrażające przekonanie mówiącego o konieczności wykonania czynności, np.: *We must wait for Mary.*
- z czasownikiem modalnym **will** w pytaniach wyrażających prośbę lub polecenie, np.: *Will you open the window, please?*
- z czasownikiem **have** użytym dla wyrażenia konieczności wynikającej z okoliczności zewnętrznych, np.: *John has to get up early every day, but I don't. Do you have to work so hard, John?*
- z operatorem **need** i partykułą **not** wyrażające brak konieczności, np.: *We needn't wait for Mary any longer.*
- z operatorem **would** w pytaniach wyrażających prośbę, np.: *Would you get me a cup of tea, John?*

Grupy nominalne

Grupy z następującymi określnikami:

Określniki	Count Nouns	Non-Count Nouns
a (an), the, φ	a book, the book φ books	φ work, the work
my, your, his etc.	my book, my books	my work
This that, these those	this book, these books	this work
	that book, those books	that work
John's, the pupils'	John's book, the pupils' books	John's work the pupils' work
one, two, etc.	one book, two books	
some/any	some books, any book/s	some work, any work
many, a lot of,	many books, a lot of books	much work, a lot of work

Grupy nominalne z określnikami: *all, each, every, another, other, more, most, little, few, first, second* etc.

Grupy z określnikami i przydawką w postaci grupy przyimkowej typu: *a bottle of milk, the title of the book.*

Grupy nominalne typu: *a milk bottle, university students.*

Klasy wyrazów

Rzeczownik

- Podział rzeczowników w związku ze stosowaniem określników: imiona własne, np.: *John, Poland, Europe* i nazwy pospolite, np.: *book, boys, work, milk*.
nazwy pojęć i rzeczy policzalnych (*Count Nouns*), np.: *boys, books, days, ideas, facts* i nazwy pojęć i rzeczy niepoliczalnych (*non-Count Nouns*), np.: *work, milk*.
- Tworzenie liczby mnogiej za pomocą końcówek [z], [s], [iz] w piśmowni – s, –es. Nieregularne formy liczby mnogiej rzeczowników: *man, woman* (i złożenia z *man, woman*), *child*.
- Liczba mnoga rzeczowników typu: *wife, leaf*; liczba mnoga rzeczowników: *foot, tooth*.
- Tworzenie formy dzierżawczej (*Possessive Form*) rzeczowników będących nazwami istot żywych – w mowie i w piśmie.
- Rodzaj rzeczowników. Przykłady rzeczowników tzw. *Common Gender* w związku z użyciem zaimka osobowego i dzierżawczego *he/she/his/her*.

Zaimek

- Zaimki osobowe w formie podmiotu (*Subject Form*) i dopełnienia (*Object Form*) np.: *I/me, he/him* itd. Zaimki dzierżawcze – w odróżnieniu od określników dzierżawczych, np.: *mine/my, hers/her* itd. Zaimki wskazujące *this/that; these/those*. Zaimki pytające: *what, who, whose, which*.
- Zaimki nieokreślone (*Indefinite Pronouns*): *some, any, none, somebody, anybody, everybody, (everyone), something, anything, nothing, everything*.
- Zaimki „ilościowe“ (*Numeral Pronouns*): *may, much, more, most, few, several, little, less, enough, a lot of, plenty*, liczebniki porządkowe.
- Zaimki względne *who, which* w zdaniach przydawkowych (*Defining Clauses*), np.: *The man who lives next door; the letter which arrived yesterday*.

Czasownik

- Podział czasowników: czasowniki specjalne i zwykłe (leksykalne).

Operatory (formy osobowe czasowników specjalnych) – ich rola w tworzeniu zdań przeczących i pytających. Czasowniki modalne.

- Użycie operatorów *am/is/are; do/does; can/could, will/would* tylko w wyrażeniu *would like*.
- Formy czasowników: forma podstawowa jako bezokolicznik, jako 2 osoba trybu rozkazującego oraz forma czasu *Simple Present* – z wyjątkiem 3 osoby lp.; forma 3 osoby lp. *Simple Present (s-form)*; forma *-ing*, jej użycie w czasach *continuous* i jako rzeczownika odśłownego (*Gerund*) po niektórych czasownikach, np.: *John likes swimming*.
- Niektóre czasowniki nieprzechodnie, typu *Phrasal Verbs*, np.: *John is getting up*.
- Forma czasu przeszłego *The Simple Past* i forma imiesłowu biernego (*The Past Participle*) czasowników regularnych i nieregularnych.

Przymiotnik

- Stopniowanie przymiotników fleksyjne i opisowe. Zdania wyrażające porównanie, np.:

Mary is as tall as John.

John is taller than Mary.

John is the brightest boy in the class.

- Stopniowanie nieregularne czasowników *good, bad*.

Przysłówek

- Pozycja w zdaniu przysłówków czasu, miejsca i sposobu oraz przysłówków częstotliwości (*Adverbs of Frequency*).

Liczebniki główne i porządkowe.

KLASA II

UMIEJĘTNOŚCI

Rozumienie mowy

Po ukończeniu klasy II uczeń powinien rozumieć:

- wypowiedzi nauczyciela i swoich kolegów związane z tokiem lekcji i sytuacją w klasie, dostosowane do znanego uczniom materiału językowego; wypowiedzi nauczyciela zawierające pewne nieznanne elementy językowe, których znaczenia uczniowie mogą się domyślać na podstawie kontekstu sytuacyjnego i werbalnego,

- teksty materiałów nauczania w formie dialogów i monologów nagranych na taśmie lub płycie,
- teksty językowych audycji radiowych i telewizyjnych opracowanych dla tego poziomu nauki.

Mówienie

Po ukończeniu klasy II uczeń powinien umieć:

- uczestniczyć w rozmowie prowadzonej pod kierunkiem nauczyciela, a zawierającej się w ramach opracowanego materiału nauczania,
- formułować kilkudzaniowe wypowiedzi na podany temat w ramach opracowanego materiału nauczania.

Czytanie

Po ukończeniu klasy II uczeń powinien rozumieć:

- teksty zamieszczone w podręczniku dla tego roku nauki,
- teksty lektur przeznaczonych dla klasy II do samodzielnego czytania,
- wybrane autentyczne teksty obcojęzyczne (przy użyciu słownika), np.: fragmenty informacji prasowej, ogłoszenia, reklamy, foldery.

Pisanie

Po ukończeniu klasy II uczeń powinien umieć wypełnić formularz osobowy, wizowy itp.; napisać list prywatny, np.: zaproszenie, propozycję, podziękowanie, prośbę o informację dotyczącą zainteresowań adresata, relację o ciekawym wydarzeniu oraz odpowiedź na list podobnego typu.

WYMOWA

W klasie II należy zwrócić uwagę na niektóre ważniejsze alofony fonemów angielskich, na różnicującą rolę przycisku w takich parach wyrazów, jak *'import* (rzeczownik) – *im'port* (czasownik), na przesuwanie się przycisku wyrazowego w niektórych wyrażeniach w zależności od ich pozycji w grupie wyrazowej (np. *a beautiful prin'cess* – *'Princess Margaret*). Uczeń powinien rozpoznawać i stosować intonację opadająco–wznoszącą; a ponadto osłuchać się z różnymi wariantami intonacyjnymi zdań oznajmujących, rozkazujących, pytających, wykrzyknikowych – ilustrującymi różne postawy emocjonalne mówiącego.

Konstrukcje zdaniowe

Zdania zawierające zdania warunkowe i czasowe z ograniczeniem do typu:

S will Inf ... when/if V/Present/, np.:

I will come when I have time.

Okresy warunkowe typu *Simple Past/Future in the past*, np.

If I had time I would help you.

Zdania zawierające zdania przydawkowe typu *Defining* – z zaimkiem względnym i bezzaimkowe, np.:

I like the book you gave me.

S V O Infinitive – John let me try his motorbike (z ograniczeniem do czasowników *let i make*).

Zdania zawierające *Noun Clause* jako dopełnienie, w których występuje następstwo czasów, np.: *John said he was ready.*

Zdania typu: *It is easy for John to drive a car.*

Zdania w stronie biernej różnych typów mające dokładne odpowiedzi w języku polskim

Czasy

Czas *Simple Present* użyty do wyrażenia:

- komentarza przy prezentacji doświadczenia, przyrządzania potrawy, relacji z zawodów sportowych, np.: *I now take a tube... Smith serves... Black returns to the left hand corner,*
- czynności przyszłej, gdy chcemy wyrazić, że wynika ona z ustalonego planu, np.: *John arrives tomorrow.*

Czas *Present Continuous* użyty do wyrażenia

- zniecierpliwienia lub przeciwnie podziwu wobec faktu ustawicznego powtarzania się czynności, np.: *You are always coming late to my classes,*
- czynności przyszłych, gdy chcemy wyrazić zamiar mówiącego lub wykonawcy, np.: *I am leaving next week.*

Zwrot *to be going to* wyrażający przewidywania mówiącego, np.: *It's going to rain.*

Czas *Past Perfect* użyty do wyrażenia czynności uprzedniej, np.: *Mary realized that she had been cheated.*

Czas *Future Continuous* użyty do wyrażenia:

- że w pewnym momencie w przyszłości czynność właśnie się będzie odbywała, np.: *At this time tomorrow we will be driving to Oxford.*
- uprzedniego pytania (2 os.), np.: *Will you be using your typewriter today?*

Czas *Future Perfect* użyty do wyrażenia, że w pewnym momencie w przyszłości czynność będzie wykonana, np.: *John will have passed all his exams by the end of the month.*

Grupy werbalne i wyrażenia o znaczeniu modalnym

- z operatorem **should** użytym w znaczeniu „powinien“, np.: *John should help Mary. John should not be so lazy.*
- z operatorem **must** i partykułą **not** wyrażające zakaz, np.: *You mustn't smoke here.*
- z operatorem **may** w pytaniach o przyzwolenie, np.: *May I sit down here?*
- z operatorem **may** wyrażające przypuszczenie, np.: *John may be here any minute now.*
- z wyrażeniem **to be able to**, np.: *John will be able to see you in a minute.*
- z wyrażeniem **to have to**, wyrażające konieczność w poznanych czasach, np.: *John had to get up very early yesterday. John will have to buy Mary a present.*
- z operatorem **ought to**, np.: *John ought to go and see Tom in the hospital.*

Klasy wyrazów

Zaimek

- zaimki zwrotne (*Reflexive Pronouns*) i zaimki emfaticzne (*Emphasising Pronouns*)
- zaimki wzajemne (*Reciprocal Pronouns*) *each other, one another*, np.: *John and Mary telephoned each other every day. John and his friends telephoned one another every day.*

Określnik

- stosowanie przedimka określonego *the* przed imionami własnymi, np.: *the Alps, the Thames* – podsumowanie.

Czasownik

- czasowniki nieprzechodnie typu *Phrasal Verbs* i czasowniki związane z określonym przyimkiem – podsumowanie.

KLASA III

UMIEJĘTNOŚCI

Rozumienie mowy

Po ukończeniu klasy III uczeń powinien rozumieć:

- wypowiedzi nauczyciela, kolegów i innych rozmówców zawierające nieznanne elementy języka, których znaczenia może się domyślać na podstawie kontekstu sytuacyjnego i werbalnego,
- teksty materiałów nauczania w formie dialogów i monologów nagranych na taśmie lub płycie,
- teksty językowych audycji radiowych i telewizyjnych opracowanych dla tego poziomu nauki,
- wypowiedzi cudzoziemców – przy okazji kontaktów z nimi w kraju i za granicą – w ramach potrzeb komunikowania się.

Mówienie

Po ukończeniu klasy III uczeń powinien umieć:

- uczestniczyć w rozmowie w ramach opracowanego materiału nauczania,
- wygłosić samodzielną wypowiedź uprzednio przygotowaną oraz nieskomplikowaną spontaniczną wypowiedź własną.

Czytanie

Po ukończeniu klasy III uczeń powinien rozumieć:

- teksty zamieszczone w materiałach nauczania dla tego roku nauki,
- teksty lektur przeznaczonych do samodzielnego czytania zlecone uczniom indywidualnie,
- wybrane autentyczne teksty obcojęzyczne zgodne z zainteresowaniami ucznia, np.: fragmenty opracowań popularnonaukowych, wycinki z prasy, opowiadania, informacje o użytkowaniu przedmiotów itp.

Pisanie

Po ukończeniu klasy III uczeń powinien umieć napisać (zredagować):

- krótki list do osób oficjalnych lub instytucji,
- list prywatny obejmujący szerszy zakres informacji niż w klasie II,
- tekst w formie opisu lub narracji według podanego modelu.
- Ponadto uczeń powinien zapoznać się z najważniejszymi prawidłowościami występującymi w pisowni angielskiej oraz z zasadami przestankowania.

MATERIAŁ MORFOSYNTAKTYCZNY

Konstrukcje zdaniowe

- okresy warunkowe typu *Past Perfect/Future Perfect in the Past*, np.: *If I had seen John last night I would have told him the news.*
- okresy warunkowe *mixed types*
- zdania, w których występuje następstwo czasów w szerszym zakresie, np.: *I asked John if he was coming.*
- *I wish...*
- rozbudowanie *indirect speech* o przypadki nie wymagające „zmiany czasu”,
- zdania w stronie biernej nie mające dokładnych odpowiedników w języku polskim, np.: *He was given £ 20,*
- zdania zawierające imiesłowne równoważniki zdań, np.: *Walking in the park I met a friend.*

Czasowniki modalne

- *can/could*
- *may/might*
- *must*
- *should*
- *ought to*
- *need*

} w aspekcie *Perfect*

KLASA IV

UMIĘTNOŚCI

W klasie IV uczeń powinien utrwaląć swoje umiejętności w zakresie czterech podstawowych sprawności językowych zgodnie z wymaganiami klasy III. A ponadto uczeń powinien umieć w zakresie sprawności:

Rozumienia mowy

- uczestniczyć w dłuższej rozmowie, dyskusji,
- rozumieć dłuższe wypowiedzi rozmówców, jak również wykłady lub referaty z kręgu własnych zainteresowań.

Mówienia

- prowadzić rozmowę z cudzoziemcami w ramach potrzeb komunikowania się,
- formułować dłuższe, swobodne wypowiedzi.

Czytania

- czytać ze zrozumieniem (przy pomocy słownika) teksty o charakterze popularnonaukowym, publicystycznym, jak również literackim zgodnie z własnymi zainteresowaniami.

Pisania

- napisać plan notatki do przygotowania wypowiedzi ustnej,
- napisać tekst w formie opisu lub narracji.

Przykładowa tematyka materiałów, które należy dostarczać uczniom do lektury samodzielnej pozostawiając im możliwość wyboru:

1. Historia krajów anglojęzycznych.
2. Ustrój polityczny w krajach anglojęzycznych – czołowe partie.
3. Wybitne postacie historyczne.
4. Wybitne postacie współczesnego życia politycznego.
5. Wynalazki i odkrycia dokonane przez Anglików i Amerykanów.
6. Systemy szkolne w krajach anglojęzycznych:
7. Środki masowego przekazu w krajach anglojęzycznych:
 - czołowe gazety i periodyki,
 - główne sieci radiowe i telewizyjne.
8. Czołowi przedstawiciele kultury anglojęzycznej:
 - literatury,
 - techniki,
 - medycyny,
 - muzyki,
 - historii sztuki i archeologii,
 - malarstwa i rzeźby,
 - architektury.
9. Teatr i kino w krajach anglosaskich.

10. Święta i obyczaje.
11. Problemy współczesnej młodzieży w UK i USA.
12. Emancypacja kobiet.
13. Gwiazdy światowego sportu.
14. Ochrona środowiska.
15. Reklama i jej rola we współczesnym świecie.
16. Historia motoryzacji i najnowsze osiągnięcia w tej dziedzinie.
17. Rola elektroniki we współczesnym świecie.
18. Historia mody – dyktatorzy i kolekcje.

JEZYK FRANCUSKI

W wyniku kursu językowego uczeń powinien przyswoić sobie umiejętność rozumienia i produkowania wypowiedzi wyrażających następujące kategorie:

Czas

- punkt w czasie (godziny, dni tygodnia, miesiące, pory roku, lata)
- częstotliwość czynności
- czynność wykonywana w teraźniejszości,
- czynność przyszła mająca nastąpić w najbliższym czasie,
- czynność przyszła,
- czynność przyszła uprzednia w stosunku do innej czynności przyszłej,
- czynność przeszła dokonana,
- czynność przeszła, która dokonała się bezpośrednio przed momentem mówienia,
- czynność przeszła niedokonana,
- czynność przeszła zwyczajowa,
- czynność przeszła równoczesna z inną czynnością przeszłą (dokonaną, niedokonaną),
- czynność przeszła dokonana, uprzednia w stosunku do innej czynności przeszłej (dokonanej, niedokonanej).

Istnienie

- sygnalizowanie istnienia, obecności/nieobecności, zjawiska, wydarzenia.

Posiadanie

- wyrażanie posiadania, przynależności, nabycia, straty, braku, pozbycia się czegoś.

Ilość.

Miejsce, położenie.

Ruch, kierunek.

Początek, koniec czynności lub akcji.

Przyczyna, skutek.

Cel.

Warunek.

Wskazywanie i prezentacja osób

- podawanie imienia i nazwiska, określanie pokrewieństwa, stosunków interpersonalnych, zawodu, miejsca zamieszkania, wieku.

Określanie cech osób i przedmiotów, porównywanie cech:

- wygląd, stan, wartość, znaczenie, wielkość, kształt, kolor.

Wyrażanie czynności, zajęć, działań i zachowań

- określanie czynności i zajęć codziennych
- sygnalizowanie przemieszczania, przenoszenia, przekazywania przedmiotów,
- sygnalizowanie współpracy, pomocy, wspólnego wykonywania czynności lub zajęć,
- przekazywanie i zdobywanie informacji,
- określanie sposobów spędzania wolnego czasu.

Zwroty grzecznościowe

- powitanie, pożegnanie, pozdrowienia,
- podziękowanie,
- przeproszenie,
- życzenia.

Rozpoczynanie, podtrzymywanie i kończenie aktu komunikacji językowej

- inicjowanie rozmowy,
- podtrzymywanie rozmowy przy użyciu typowych zwrotów,
- informowanie rozmówcy o niezrozumieniu jego wypowiedzi,
- pytanie o znaczenia wyrazów i zwrotów,
- prośba o głośniejsze lub wolniejsze wypowiadanie się, o powtórzenie,
- kończenie rozmowy.

Wyrażanie

- chęci, żądania,

- prośby, potrzeby,
- zamiaru,
- konieczności,
- możliwości/nieвозмоności,
- gotowości,
- pewności,
- prawdopodobieństwa,
- sugestii,
- poleceń, zakazów, rozkazów,
- zgody, dezaprobaty,
- opinii, sądów,
- kompetencji, braku kompetencji, niewiedzy,
- upodobania,
- oceny pozytywnej, negatywnej,
- uczuć i nastrojów, doznań fizycznych i wrażeń zmysłowych.

KLASA I

UMIEJĘTNOŚCI

Rozumienie mowy

Po ukończeniu klasy I uczeń powinien rozumieć:

- proste stereotypowe wypowiedzi nauczyciela związane z sytuacją w klasie, wypowiedzi nauczyciela i kolegów zawierające się w ramach opracowanego materiału nauczania, a także wykraczające nieznacznie poza ten materiał, jeżeli są łatwe do zrozumienia dzięki odpowiednio-dobranym kontekstom sytuacyjnym i werbalnym,
- teksty materiałów nauczania przeznaczone na dany okres nauki, w formie krótkich dialogów, monologów nagranych na taśmie lub płycie,
- teksty językowych audycji radiowych i telewizyjnych opracowanych dla tego poziomu nauki.

Mówienie

Po ukończeniu klasy I uczeń powinien umieć:

- odpowiadać na pytania nauczyciela i kolegów związane z sytuacją w klasie,

- zadawać pytania i formułować polecenia zawierające się w ramach opracowanego materiału nauczania,
- formułować kilkudzaniowe wypowiedzi na podany temat w ramach opracowywanego materiału nauczania.

Czytanie

Po ukończeniu klasy I uczeń powinien rozumieć:

- teksty zamieszczone w podręczniku przeznaczonym na dany rok nauki,
- proste formularze osobowe,
- teksty lektur przeznaczonych do czytania ekstensywnego w pierwszym roku nauki,
- napisy, powiadomienia, tablice informacyjne w języku obcym najczęściej spotykane za granicą i w kraju, np: napisy stosowane w ruchu ulicznym, tablice z nazwami niektórych urzędów i instytucji, rozkłady zajęć, rozkłady jazdy, lotów.

W klasie I uczeń powinien zdobyć umiejętność posługiwania się słownikiem dwujęzycznym w celu znalezienia znaczenia jednostek leksykalnych, jak również informacji o ich wymowie (na podstawie transkrypcji fonetycznej).

Pisanie

Po ukończeniu klasy I uczeń powinien umieć napisać:

- adres na kopercie, dane personalne w formularzu,
- kartkę okolicznościową, np. z życzeniami, z pozdrowieniami, z podziękowaniem,
- krótki list inicjujący korespondencję z rówieśnikiem za granicą, w którym uczeń podaje informacje o sobie.

MATERIAŁ GRAMATYCZNY^{*)}

WYMOWA

1. Intonacja, rytm i niektóre zjawiska fonetyczne wewnątrz zdania i grupy (grupa wydechowa)

Zdanie oznajmujące – grupa wydechowa

– *liaison obowiązkowe:*

Ils aiment les enfants. Les écoliers chantent.

– *enchaînement consonantique*

Il est malade.

– *enchaînement vocalique*

Il va à Alger.

Zdanie oznajmujące – grupa rytmiczna

– zjawiska zachodzące na końcu grupy rytmicznej:

akcent (przycisk), wydłużenie samogłosek przed: [r], [w], [wr], [ʒ], [z]; wymowa spółgłosek (zwłaszcza spółgłosek dźwięcznych), na końcu grupy rytmicznej

– opuszczanie [ə] niestałego w mowie potocznej

– *h muet, h aspiré*

– rytm.

Intonacja zdania oznajmującego

– zdanie złożone z jednej grupy rytmicznej

– zdanie złożone z dwóch grup rytmicznych

Pierre et Marie /vont à l'école.

– zdanie złożone z trzech grup rytmicznych:

Pierre et Marie /vont à l'école/ tous les matins.

*) Materiał gramatyczny (wymowa, materiał morfosyntaktyczny) podano według logicznego następstwa zjawisk językowych. Przestrzeganie tej kolejności zjawisk gramatycznych nie obowiązuje ani autora podręcznika, ani nauczyciela w toku lekcyjnym.

Zdanie pytające

- intonacja zdania złożonego z jednej grupy rytmicznej
- intonacja zdania złożonego z dwóch grup rytmicznych:

Tu vas au cinéma /avec tes amis?

- intonacja zdania złożonego z trzech grup rytmicznych:

Tu vas au cinéma /avec tes amis/ ce soir?

Pytania zaczynające się od *Est-ce que* złożone:

- z dwóch grup rytmicznych:

Est-ce que /vous allez au bal?

- trzech grup rytmicznych:

Est-ce que /vous allez au bal/ ce soir?

Pytanie zaczynające się od *Qu'est-ce que* złożone:

- z dwóch grup rytmicznych:

Qu'est-ce que /vous faites?

- z trzech grup rytmicznych:

Qu'est-ce que /vous faites là/ tous les deux?

Pytanie zaczynające się od *Qui est-ce qui*:

Qui est-ce qui/est venu?

Pytanie zaczynające się od zaimka przymiotnego, np.: *Quelle heure est-il?*

Pytanie zaczynające się od przysłówka pytającego, np.: *Quand/est-ce que vous êtes venus?*

Zdania proste rozkazujące, np.:

Fermez la porte!

2. Fonemy, ich rozpoznawanie i realizacja (wymowa głosek)

Samogłoski:

- opozycja [i]:[y]

Donne-moi dix pains. Donne-moi du pain.

- opozycja [y]:[u]

Tu vas bien. Tout va bien.

- opozycja [e]:[ə]

Les fils de Mme Duval. Le fils de Mme Duval.

- opozycja [e]:[ɛ]

Donne-les. Donne du lait.

– opozycja [oe]:[ø]

Mange l'oeuf! Mange les oeufs!

opozycja [ɔ]:[o]

C'est Paul. C'est Paule.

– opozycja [oe]:[o]

Un peu d'eau. Un pot d'eau.

– opozycja [u]:[o]

C'est fou. C'est faux.

– opozycja samogłoska ustna : samogłoska nosowa

[ɛ]:[ɛ̃] [a]:[ã] [o]:[õ]

Il met. Les mains. C'est gras. C'est grand. Beau. Bon.

– opozycja samogłoska nosowa : samogłoska nosowa, np.:

[ā]:[ō] *Il est blanc. Il est blond.*

– opozycja samogłoska nosowa : samogłoska ustna + spółgłoska nosowa, np.:

[ĕ]:[ɛ̃] *Le sac est plein. La valise est pleine.*

Samogłoski niezgłoskotwórcze

– samogłoska [j] *Il travaille bien.*

– opozycja [wi]:[yi] *C'est Louis. C'est lui.*

Spółgłoski

– spółgłoski [R] *C'est rare; [ʔ] En Pologne.*

ZASADY CZYTANIA

Zasady czytania liter transponujących samogłoski i spółgłoski.

Zasady czytania grup literowych transponujących samogłoski i spółgłoski.

Zasady czytania liter ze znakami diakrytycznymi: *é* [e], *ê* [ɛ̃], *ë* [ɛ̃], *ç* [s], *oi* [oi]

Zasady czytania grup literowych transponujących grupy fonemów:

oi [wa], *ay* [ej], *ey* [ej], *ui* [yi], *oui* [wi], *ti* [si].

Zasady czytania liter końcowych.

Uwaga: punkty 1. (Intonacja) i 2. (Fonemy) powinny być realizowane równocześnie, nie sukcesywnie.

PISOWNIA

Pisownia samogłosek, samogłosek nosowych, samogłosek niezgłoskotwórczych, spółgłosek.

Pisanie grup fonemów za pomocą grup literowych, np.: *wa = oi*.

Użycie liter *h* i *x* oraz zestawów liter *ph* i *ti*.

Zasady pisania *e* na końcu wyrazu.

Znaki: *accent aigu*, *accent grave*, *accent circonflexe*, *apostrophe*, *cédille*, *tréma*.

Ortografia gramatyczna:

Pisownia rzeczowników, przymiotników i *participe passé* w liczbie mnogiej oraz przymiotników i *participe passé* w rodzaju żeńskim.

Pisownia utrwalanych w toku kursu czasowników w poznanych czasach.

MATERIAŁ MORFOSYNTAKTYCZNY

I. Typy zdań pojedynczych w formie oznajmującej

I. 1. Zdanie z *présentatif*, np.:

Voilà Jean. Voilà un sac de cuir. La voilà.

I. 2. Zdanie z *il y a* w opozycji do zdania z *être*, np.:

Sur la table il y a des livres.

Tes livres sont sur la table.

I. 3. Zdanie typu: *Sujet + verbe*

Zdania z czasownikami, które spełniają funkcję orzeczenia samodzielnie, bez dopełnienia

– zdania z podmiotem rzeczownikowym lub zaimkowym, np.:

Le soleil brille. Cet enfant pleure. Il dort.

– zdania z *Il* nieosobowym w funkcji podmiotu, np.:

Il neige. Il pleut. Il fait froid.

I. 4. Zdanie typu: *Sujet + verbe copule + attribut*

– zdania z podmiotem rzeczownikowym lub zaimkowym, np.:

Le père de Jean est ouvrier. Il est gentil.

– zdania z *ce* w funkcji podmiotu – konstrukcje:

C'est facile. C'est difficile. C'est possible.

C'est vrai. C'est important, itp.

I. 5. Zdanie porównawcze:

- wyrażanie nierówności:

Il est plus habile que toi.

Il est meilleur que celui-là.

Elle est moins grande que sa mère.

Il est pire que son frère.

Elle joue mieux que moi.

I. 6. Zdanie typu: *Sujet + verbe + complément d'objet direct*, np.: *Mon frère pratique les sports d'hiver.*

I. 7. Zdanie typu: *Sujet + verbe + complément d'objet indirect*, np.: *Il parle à une dame. Il lui parle.*

I. 8. Zdanie typu: *Sujet + verbe + complément d'objet direct + complément d'objet indirect*, np.:

Elle écrit une lettre à ses parents.

I. 9. Zdanie typu: *Sujet + verbe + complément circonstanciel*, np.:

Il est rentré vers sept heures.

I.10. Zdanie typu: *Sujet + verbe + complément d'objet direct (+ complément d'objet indirect) + complément circonstanciel*, np.: *Je passe ce vase sur votre bureau.*

Hier, j'ai envoyé une lettre à mes parents.

I.A. Zdanie pojedyncze w formie pytającej

- zdanie pytające intonacyjne,
- zdanie z *Est-ce que*,
- najczęstsze przypadki stosowania inwersji prostej,
- pytanie o podmiot zdania orzecznikowego:

Qui + łącznik + orzecznik

- pytanie o orzecznik:

Comment est...? De quelle couleur est...? En quoi est...?

- pytanie o podmiot (osobowy, nieosobowy):

Quoi...? Qui est-ce qui...?

Que...? Qu'est-ce qui...?

- pytanie o przydawkę:

Quel/s (Quelle/s)...? A qui est...?

- pytanie o wykonywaną czynność

Qu'est-ce qu'il fait? Que fait-il?

- pytanie o dopełnienie bliższe (osobowe, nieosobowe):

Qui...? Qui est-ce que...?

Que...? Qu'est-ce que...?

- pytanie o dopełnienie dalsze (osobowe, nieosobowe):

A qui...? De qui...?

A quoi...? De quoi...?

- pytania o inne dopełnienia, np. miary, wagi:

Combien...?

- pytanie o okoliczniki:

Où...? D'où...? Quand...? Comment...?

Poza tym:

- pytania o godzinę, datę, wiek, zawód.

I.B. Zdanie pojedyncze w formie przeczącej

- przeczenia typu: *ne... pas, ne... rien, ne... personne, ne... jamais, ne... plus,*
- przymek *de* zamiast rodzajnika częściowego i nieokreślonego wprowadzający dopełnienie,
- partykuła twierdząca *Si* w opozycji do *Oui*
- zaimek osobowy, zaimki *en* i *y* w funkcji dopełnienia w zdaniu przeczącym z orzeczeniem w czasie prostym; zaimek osobowy w funkcji dopełnienia w zdaniu przeczącym z orzeczeniem w czasie złożonym.

I.C. Zdanie rozkazujące, typy zdań rozkazujących:

Ouvre le paquet. Ouvre-le! N'ouvre pas le sac!

Ne l'ouvre pas! Donne cette lettre à Marie.

Donne-lui cette lettre. Ne lui donne pas cette lettre!

Ouvre-moi la porte. Aidez-moi svp.

Tryb rozkazujący czasownika *être*:

Sois/Soyons/Soyez/gentil/gentils/gentille(s).

Wyrażanie poleceń, zakazów, ostrzeżeń, np.:

Entrez svp. Asseyez-vous svp. Taisez-vous! Silence!

Au secours! Attention! Ne pas frapper.

Wyrażanie życzeń, np.:

Bonnes vacances! Bonne fête! Bonne Année! Bon voyage!

Bon séjour! Bon retour!

I. Elementy zdania pojedynczego; szyk zdania – zwrócić uwagę na różnice z językiem polskim.

A. Podmiot

Rzeczownik poprzedzony określnikiem (ekwiwalentem określnika)

Rodzaj i liczba rzeczownika – specyfika tworzenia rodzaju żeńskiego i liczby mnogiej niektórych rzeczowników, np.:

directeur – directrice, journal – journaux;

zgodność podmiotu z orzeczeniem (liczba);

najczęściej stosowane rzeczowniki złożone, np.: *grand-père*.

Określniki rzeczownika (ekwiwalenty określników):

– rodzaj nieokreślony

– rodzaj określony (rodzajnik informujący tylko o liczbie l')

– zaimek przymiotny wskazujący

– zaimek przymiotny dzierżawczy

– zaimek przymiotny nieokreślony: *chaque, tout le, tous les, toute la, toutes les, plusieurs, quelques, autre*

– liczebnik; liczebnik z rodzajnikiem.

Stopniowanie identyfikacji: *un – ce – mon* + rzeczownik.

Opuszczanie rodzajnika, np. przed większością imion własnych, przy wyliczeniach, w tytułach.

A.1. Podmiot rozwinięty:

– rzeczownik + przymiotnik (przydawka przymiotna);

zgodność przymiotnika w liczbie i rodzaju z rzeczownikiem;

specyfika tworzenia rodzaju żeńskiego i liczby mnogiej niektórych przymiotników, np.: *gros – gros, grosse – grosses;*

miejsce przymiotnika – przypadki użycia przymiotnika przed rzeczownikiem, po rzeczowniku

– rzeczownik + przyimek + rzeczownik (przydawka rzeczowna przyimkowa), np.:

Le train de Paris...; La Place de la Concorde...;

Le potage à l'oignon...; Ton sac de cuir...;

połączenie przyimków *de, à z le, les – article contracté: du, des, au, aux*, np.: *La voiture du directeur... Ton café au lait...*

– rzeczownik + rzeczownik (przydawka bezprzyimkowa), np.: *Sophie, sa soeur va partir aussi.*

A.2. Zaimek w funkcji podmiotu:

- zaimki osobowe
- zaimki wskazujące: *celui-ci – ceux-ci, celle-ci – celles-là*
- zaimki nieokreślone: *rien, personne, tout, tous, tout le monde, quel-qu'un, quelque chose*

Podkreślenie podmiotu wyrażeniem *C'est... qui...*

B. Orzeczenie

Orzeczenie wyrażone czasownikiem:

- czasowniki nie wymagające dopełnienia, czasowniki wprowadzające dopełnienie bez przyimka, czasowniki wprowadzające dopełnienie za pośrednictwem przyimka;

reakcja czasownika – zwrócić uwagę na różnice w stosunku do języka polskiego, np.: *raconter q.ch, se souvenir de q.ch*;

- czasowniki łączące się z bezokolicznikiem drugiego czasownika bez przyimka – konstrukcje:

devoir + bezokolicznik

pouvoir + bezokolicznik

vouloir + bezokolicznik

- czasowniki łączące się z bezokolicznikiem drugiego czasownika za pośrednictwem przyimka, np.: *apprendre à se taire*

czasowniki z punktu widzenia odmiany:

- czasowniki regularne o największej częstotliwości występowania zakończone na *–er, –ir, –re*
- czasowniki nieregularne: *aller, avoir, boire, connaître, devoir, dire, écrire, être, faire, lire, mettre, partir, prendre, savoir, sortir, venir, voir, vouloir*;

zwrócić uwagę na wieloznaczność czasowników: *faire, mettre, prendre*;

różnice znaczeniowe czasowników:

dire /parler, voir /regarder

czasowniki zwrotne o największej częstotliwości występowania; różnice między zaimkiem zwrotnym w języku francuskim (odmiana przez osoby) a polskim;

czasowniki zwrotne w języku francuskim a ich odpowiedniki w języku polskim i odwrotnie, np.:

se lever – wstawać; *apprendre* – uczyć się.

– czasowniki odmieniane z *être* – zgodność *participe passé* z podmiotem

– czasowniki odmieniane z *avoir*.

Wyrażenie czasownikowe w funkcji orzeczenia:

– *aller* + bezokolicznik; *faire* + bezokolicznik, np.:

aller chercher, aller voir, faire venir, faire voir

– najczęściej stosowane wyrażenia z *avoir, être, faire, prendre*, np.:

avoir faim, avoir mal, avoir peur, avoir raison, avoir besoin de..., avoir envie de...;

être d'accord, être à l'heure, être en retard, être pressé(e), être assis(e), être de mauvaise humeur;

faire les courses, faire le ménage, faire du sport;

prendre des photos, prendre le train, prendre froid.

Orzeczenie imienne: *verbe copule* (łącznik) + *attribut* (orzecznik)

łącznik – czasowniki *être, devenir, rester, sembler, paraître* w funkcji łącznika.

Tryby i czasy:

indicatif: présent, futur proche, futur simple, passé composé, imparfait

– *imparfait* stosowane w mowie zależnej, *imparfait d'habitude;*

imparfait;

conditionnel: conditionnel présent (tylko w zwrotach grzecznościowych);

subjonctif: subjonctif présent – uwzględnić najczęściej stosowane czasowniki nieregularne.

C. Orzecznik

– Rzeczownik:

rzeczownik bez określnika; zgodność orzecznika z podmiotem; specyfika tworzenia rodzaju żeńskiego niektórych rzeczowników, np.:

Il est acteur. Elle est actrice;

Il est comédien. Elle est comédienne;

niektóre przypadki użycia rzeczownika z rodzajnikiem, np. w strukturze po *C'est*; wskazane użycie odpowiedniego przymiotnika dla podkreślenia rodzaju, np.:

C'est une belle robe. C'est un beau chapeau.

– Przymiotnik:

zgodność orzecznika z podmiotem; specyfika tworzenia rodzaju i liczby niektórych przymiotników, np.:

beau/bel/beaux – belle/s, heureux – heureuse/s,

bon/s – bonne/s, long/s – longue/s, frais – fraîche/s;

stopniowanie regularne przymiotnika; stopniowanie nieregularne przymiotników: *bon, mauvais, petit*.

D. Dopełnienie

Rzeczownik poprzedzony określnikiem (ekwiwalentem określnika)

– rzeczownik występujący bezpośrednio po orzeczeniu (dopełnienie bliższe), np.:

*Elle a vendu **sa** voiture.*

– rzeczownik wprowadzony za pośrednictwem przyimka (dopełnienie dalsze), np.:

*Elle pense à **ses** parents;*

przypadki połączenia przyimków *à, de z le, les – **article contracté** au, aux, du, des*, np.:

*Pensez **aux** autres! Parlons du beau temps.*

– *complément d'attribution* (z przyimkiem *à, pour*), np.: *Jean a acheté ces fleurs pour elle*

– rzeczownik określający rzeczy niepoliczalne poprzedzony rodzajnikiem częściowym *du, de la, de l'*, np.:

*Le matin, je prends **du** café.*

– rzeczownik poprzedzony przyimkiem *de* – redukcja rodzajnika częściowego lub ściągniętego do formy *de* po wyrazach określających ilość, np.:

*Nous avons **peu** d'argent. Elle a acheté **un kilo** de sucre.* Przypadki opuszczania rodzajnika, np. przed większością imion własnych przy wyliczeniach.

D.1. Dopełnienie rozwinięte

– rzeczownik + przymiotnik (przydawka przymiotna);

zgodność przymiotnika w liczbie i rodzaju z rzeczownikiem;

specyfika tworzenia rodzaju i liczby niektórych przymiotników, np.:

vieux/vieil/vieux – vieille(s), gros – grosse(s);

miejsce przymiotnika;

- rzeczownik (+ przyimek) + rzeczownik (przydawka rzeczowna przyimkowa, bezprzyimkowa) – analogicznie jak w p. A.1.

D.2. Zaimek w funkcji dopełnienia (bliższego, dalszego)

- zaimek osobowy (miejsce zaimka), np.:

Je le vois. Je lui parle. Je le lui donne. Je l'ai vu(e).

(te same zdania w formie przeczącej);

- zaimki *en* i *y*, np.:

Il en prend. Il en parle. J'y pense.

(te same zdania w formie przeczącej)

Il en a pris. J'y ai pensé (tylko w formie twierdzącej)

- zaimki wskazujące, np.:

Je préfère celle-ci.

- zaimki nieokreślone (patrz p. A), np.:

Elle cherche toujours quelque chose.

Il ne pense à rien.

Podkreślenie dopełnienia wyrażeniem *C'est... que*

E. Okolicznik

Okolicznik wyrażony przysłówkiem prostym, rzeczownikiem poprzedzonym przyimkiem, zwrotem przysłówkowym, najczęściej stosowane określenia:

- miejsca, np.: *ici, là; à (à Paris, à l'école, au cinéma – article contracté), dans (dans la rue), en (en France), sur sous (sur le banc), devant, derrière (devant la maison), chez (chez moi), près de, à côté de, à coté de chez, loin de, à gauche, tout droit;*
- czasu, np.: *maintenant, aujourd'hui, demain, hier, toujours, souvent, encore, jamais, longtemps, enfin, tard, tôt; en ce moment, à 2 heures, avant minuit, après midi (cet après midi), en avril, en été (ale: au printemps, pendant les vacances;*
- ilości, np.: *beaucoup de, peu de, assez de, moins de, trop de, plus de;*
- sposobu, np.: *en avion, fermer à clé, manger à la fourchette, écrire avec un stylo;*
- celu: *pour;*
- oceny, np.: *bien, mal, vite;*
- aprobaty, np.: *oui, très bien, d'accord, entendu;*

- towarzyszenia: *avec* (*partir avec q.q.*);
- ograniczenia: *seulement*;
- najczęściej stosowane przysłówki na *–ment*, np.: *vraiment*;
- stopniowanie regularne przysłówka;
- stopniowanie nieregularne przysłówków: *bien, beaucoup, peu*;
- zaimek *y, en* w funkcji okolicznika miejsca;
- miejsce okolicznika w zdaniu.

II. Zdanie złożone

II.1. Zdanie złożone współrzędnie: spójniki – *et, ou, mais, car, donc*.

II.2. Zdanie złożone podrzędnie: zdanie główne; zdanie podrzędne.

- podmiotowe

Il faut + infinitif

Il faut que + subjonctif

- dopełnieniowe

- z *indicatif*, np. po czasowniku *voir*;

- z *subjonctif* po czasowniku wyrażającym wolę, np.:

Je veux qu'il parte.

mowa zależna:

- wyrażanie równoczesności;

Il dit que + présent

Il a dit que + imparfait

- wyrażanie następstwa:

Il dit que + futur simple (futur proche)

- wyrażanie uprzedniości:

Il dit que + passé composé (imparfait)

pytanie zależne z *si* – zwrócić uwagę na następstwo czasów;

- przydawkowe względne z *qui, que*, np.:

*Je lis uniquement les textes **qui** sont faciles.*

*Je choisis les livres **que** tu aimes.*

- okolicznikowe:

- czasu z *quand*

- przyczynowe z *parce que*.

KLASA II

UMIEJĘTNOŚCI

Rozumienie mowy

Po ukończeniu klasy II uczeń powinien rozumieć:

- wypowiedzi nauczyciela i swoich kolegów związane z tokiem lekcji i sytuacją w klasie, dostosowane do znanego uczniom materiału językowego; wypowiedzi nauczyciela zawierające pewne nieznane elementy językowe, których znaczenia uczniowie mogą się domyślać na podstawie kontekstu sytuacyjnego i werbalnego,
- teksty materiałów nauczania w formie dialogów i monologów nagranych na taśmie lub płycie,
- teksty językowych audycji radiowych i telewizyjnych opracowanych dla tego poziomu nauki.

Mówienie

Po ukończeniu klasy II uczeń powinien umieć:

- uczestniczyć w rozmowie prowadzonej pod kierunkiem nauczyciela a zawierającej się w ramach opracowanego materiału nauczania,
- formułować kilkuzdaniowe wypowiedzi na podany temat w ramach opracowanego materiału nauczania.

Czytanie

Po ukończeniu klasy II uczeń powinien rozumieć:

- teksty zamieszczone w podręczniku dla tego roku nauki,
- teksty lektur przeznaczonych dla klasy II do samodzielnego czytania,
- wybrane autentyczne teksty obcojęzyczne (przy użyciu słownika), np. fragmenty informacji prasowej, ogłoszenia, reklamy, foldery.

Pisanie

Po ukończeniu klasy II uczeń powinien umieć wypełnić formularz osobowy, wizowy itp.; napisać list prywatny, np. zaproszenie, propozycję, podziękowanie, prośbę o informacje dotyczące zainteresowań adresata, relację o ciekawym wydarzeniu oraz odpowiedź na list podobnego typu.

WYMOWA

1. Intonacja, rytm i zjawiska zachodzące wewnątrz grupy wydechowej.

Zdanie oznajmujące (pojedyncze i złożone)

Intonacja zdania oznajmującego

- zdanie złożone z jednej, dwóch i trzech grup rytmicznych,
- zdanie złożone z więcej niż trzech grup rytmicznych: *Pierre et Paul / vont à l'école/ tous les matins /avec leurs voisins.*

2. Fonemy i ich realizacja (wymowa głosek)

Dalsze wyrabianie nawyków poprawnej wymowy głosek.

ZASADY CZYTANIA

Wypracowywanie poprawnego czytania tekstów.

PISOWNIA

Zasady pisania – ćwiczenie umiejętności nabytych w klasie I.

Ortografia gramatyczna: zagadnienia ortografii gramatycznej wynikające z obowiązującego w klasie II programu.

MATERIAŁ MORFOSYNTAKTYCZNY

I. Zdanie pojedyncze w formie oznajmującej, pytającej, przeczącej, rozkazującej – utrwalenie i uzupełnienie wiadomości z poprzedniej klasy. Poza tym:

I. Zdanie porównawcze:

- wyrażanie identity:

J'étudie la même langue que toi.

- wyrażanie stopnia równości:

Il est aussi bon que vous.

Il travaille autant que vous.

(opozycja – **aussi:autant**).

I.C. Zdanie rozkazujące:

Tryb rozkazujący czasownika *avoir*: *aie, ayons, ayez.*

Wyrażanie rozkazu za pomocą *infinitif, subjonctif*, np.:

Entrer sans frapper! Qu'il entre! Qu'il n'entre pas!

I. Elementy zdania pojedynczego, szyk zdania – utrwalenie wiadomości z poprzedniej klasy. Poza tym:

A.1. Podmiot

Rzeczownik poprzedzony określnikiem, ekwiwalentem określnika:

– zaimki przymiotne nieokreślone: *même, certain*.

Trudniejsze przypadki zgodności orzeczenia z podmiotem, np.:

*La plupart des élèves **étudiant** bien.*

A. Zaimek w funkcji podmiotu:

– podkreślenie podmiotu wyrażonego zaimkiem osobowym, np.:

***Toi**, tu le connais aussi?*

– *Il* nieosobowe, np.:

***Il** manque un bouton à ma veste. **Il** me vient une idée.*

– zaimek dzierżawczy, np.:

*Mon fils **déteste** le latin. **Le mien**, l'adore.*

– zaimki nieokreślone: *chacun, aucun, le même, n'importe qui, n'importe quoi*, np.: *Il a une dizaine de cravates; **aucune** ne lui plaît.*

B. Orzeczenie

Orzeczenie wyrażone czasownikiem – czasowniki wprowadzające dopełnienie bez przyimka, czasowniki wprowadzające dopełnienie za pośrednictwem przyimków;

orzeczenie imienne; wyrażenia czasownikowe:

– czasowniki regularne i nieregularne o największej częstotliwości występowania; zwrócić uwagę na znaczenie czasowników: *pouvoir* (możliwość, pozwolenie) i *devoir* (konieczność, prawdopodobieństwo)

– czasowniki zakończone w bezokoliczniku na:

–cer, –ger, –eler, –uyer, –ayer, –oyer

– czasowniki łączące się z bezokolicznikiem innego czasownika bez przyimka – wyrażenia:

faire + bezokolicznik (np.: *faire attendre, faire cuire*);

laisser + bezokolicznik (np.: *laisser passer*)

– wyrażenia z *avoir, être, faire, mettre, prendre*, np.:

avoir q. ch. à faire, avoir tort;

être en train de;

faire mal, faire peur, faire plaisir;

*se mettre à table, se mettre en colère;
prendre un bain, prendre une douche.*

Tryby i czasy:

*indicatif, plus-que-parfait, passé récent, passé récent dans le passé,
futur proche dans le passé; conditionnel: conditionnel présent, condi-
tionnel passé, np.:*

Tu aurais pu me le dire.

subjonctif: subjonctif présent, subjonctif passé.

Tryby nieosobowe: *participe présent, gérondif.*

Strona bierna.

C. Dopełnienie

Rzeczownik poprzedzony określnikiem

– przypadki redukcji *du, de la, des* do formy *de*, np.:

Elle a changé de robe. Il a de beaux tableaux.

Zaimek w funkcji dopełnienia

– zaimek osobowy:

zdania z dwoma dopełnieniami zaimkowymi z orzeczeniem w czasie złożonym – w formie twierdzącej, przeczącej, np.:

Il le lui a dit. Il ne le lui a pas dit.

Je vais le lui donner. Il ne m'en a pas donné.

– zaimki *en, y*

en i *y* w zdaniach z orzeczeniem w czasie złożonym, w formie twierdzącej i przeczącej, np.:

J'en ai envoyé deux. Je n'en ai pas reçu.

J'y ai pensé. Je n'y ai pas pensé.

– zaimki nieokreślone (patrz podmiot), dzierżawcze, np.:

Il peut le donner à n'importe qui.

Mon stylo n'est pas bon; je prends le tien.

E. Okolicznik

– przysłówki proste i zwroty przysłówkowe służące do określania:

– miejsca, np.: *dehors, dedans, partout, ailleurs, quelque part, n'importe où;*

– czasu, np.: *parfois, tout à l'heure; tout de suite, depuis longtemps, dans 2 jours – il y a 2 jours*

(opozycja: *il y a / dans*);

– ilości, np.: *davantage, à peine*;

– sposobu, np.: *sans hâte (marcher)*;

– przyczyny, np.: *à cause de, en raison de, grâce à*;

– celu: *en vue de*;

– ograniczenia: *ne... que, surtout*

– przysłowki i zwroty przysłówkowe służące do wyrażania:

– powątpiewania, np.: *peut-être, probablement*;

– aprobaty, np.: *sans doute, certainement*;

– przeczenia, np.: *pas du tout*;

– opinii, np.: *tant mieux heureusement, tant pis, hélas, malheureusement*;

II. Zdanie złożone

II.2. Zdanie złożone podrzędnie: zdanie główne, zdanie podrzędne:

– dopełnieniowe

– zdania wprowadzone przez konstrukcje nieosobowe *Il me semble que, Il paraît que*,

– *subjonctif* po czasowniku wyrażającym obawę, wątpliwość, osobisty stosunek do faktu, np.:

Je crains qu'il soit parti,

– zdanie bezokolicznikowe, np.:

Paul espère rentrer dans deux jours.

– zdanie względne z *dont*, np.:

Voilà Paul dont nous venons de parler.

mowa zależna:

– zdanie bezokolicznikowe, np.:

Il me dit (m'a dit) de partir toute seule.

– wyrażanie równoczesności:

Il a dit que + passé récent dans le passé

– wyrażanie następstwa:

Il a dit que + futur du passé

– wyrażanie uprzedniości:

Il a dit que + plus-que-parfait;

pytania zależne z *qui, de qui, à qui, de quoi, à quoi, ce que*, np.:

Je voudrais savoir à qui tu parles.

Je me demande ce qu'il devient.

– przydawkowe względne z *dont*, np.:

Voilà mon village dont je connais tous les habitants.

– okolicznikowe:

– miejsca z *dont*, *où*, *d'où*, np.:

La famille dont il sort fut célèbre.

Le bureau où tu mets tes livres n'est pas propre.

– czasu:

równoczesność:

grupa werbalna zdania podrzędnego wyrażona przez *participe présent* lub *gérondif*, np.:

*Il mangeait **en racontant** des histoires.*

uprzedniość:

grupa werbalna zdania podrzędnego wyrażona przez *plus-que-parfait*,

np.:

J'avais fait mes courses, lorsqu'il a commencé à pleuvoir.

– przyczynowe z *comme*, z *puisque*

– celowe: *pour que* + *subjonctif*

– warunkowe:

Si + imparfait + conditionnel présent

Si + plus-que-parfait + conditionnel passé.

– przyzwalające: *bien que* + *subjonctif*

quique + *subjonctif*, np.:

Bien que le français soit difficile, il veut l'apprendre.

KLASA III

UMIEJĘTNOŚCI

Rozumienie mowy

Po ukończeniu klasy III uczeń powinien rozumieć:

- wypowiedzi nauczyciela, kolegów i innych rozmówców zawierające nieznane elementy języka, których znaczenia może się domyślić na podstawie kontekstu sytuacyjnego i werbalnego,
- teksty materiałów nauczania w formie dialogów i monologów nagranych na taśmie lub płycie,
- teksty językowych audycji radiowych i telewizyjnych opracowanych dla tego poziomu nauki,

- wypowiedzi cudzoziemców – przy okazji kontaktów z nimi w kraju i za granicą – w ramach potrzeb komunikowania się.

Mówienie

Po ukończeniu klasy III uczeń powinien umieć:

- uczestniczyć w rozmowie w ramach opracowanego materiału nauczania,
- wygłosić samodzielną wypowiedź uprzednio przygotowaną oraz nieskomplikowaną spontaniczną wypowiedź własną.

Czytanie

Po ukończeniu klasy III uczeń powinien rozumieć:

- teksty zamieszczone w materiałach nauczania dla tego roku nauki,
- teksty lektur przeznaczonych do czytania samodzielnego, zlecone uczniom indywidualnie,
- wybrane autentyczne teksty obcojęzyczne zgodne z zainteresowaniami ucznia, np. fragmenty opracowań popularnonaukowych, wyinki z prasy, opowiadania, informacje o użytkowaniu przedmiotów itp.

Pisanie

Po ukończeniu klasy III uczeń powinien umieć napisać (zredagować):

- krótki list do osób oficjalnych lub instytucji,
- list prywatny obejmujący szerszy zakres informacji niż w klasie II,
- teksty w formie opisu lub narracji według podanego modelu.

Ponadto uczeń powinien zapoznać się z najważniejszymi prawidłowościami występującymi w pisowni francuskiej oraz z zasadami przestankowania.

WYMOWA

1. Intonacja, rytm i zjawiska zachodzące wewnątrz grupy wydechowej.

Zdanie pytające

Intonacja zdania pytającego

- inwersja prosta

Savez-vous danser?

Zdanie rozkazujące

Intonacja zdania rozkazującego złożonego (szereg rozkazów), np.:

Descendez à la boulangerie, achetez du pain, ensuite préparez le café et servez-le!

2. Fonemy i ich realizacja (wymowa głosek)

Dalsze wyrabianie nawyków poprawnej wymowy głosek.

ZASADY CZYTANIA

Ćwiczenie umiejętności poprawnego czytania tekstów trudniejszych, np. literackich.

PISOWNIA

Ćwiczenie umiejętności nabytych w poprzednich klasach (m.in. przez dyktanda).

Ortografia gramatyczna: zagadnienia ortografii gramatycznej wynikające z obowiązującego w klasie III programu, np. zgodność *participe passé* czasowników odmienianych z *avoir* z dopełnieniem.

MATERIAŁ MORFOSYNTAKTYCZNY

I. Zdania pojedyncze w formie oznajmującej, pytającej, przeczącej, rozkazującej – utrwalenie i uzupełnienie wiadomości z poprzednich klas. Poza tym:

I.4. Zdanie typu: *Sujet + verbe copule + attribut*

– Zdania, w których funkcję łącznika pełnią niektóre czasowniki w formie bierniej i w których orzecznik występuje bezpośrednio po łączniku lub też jest wprowadzony za pośrednictwem przyimka, np.:
Il a été proclamé roi.

Il a été traité de sot.

– Zdania bez łącznika z orzecznikiem na początku, np.: *Magnifique, ce concert!*

I. Elementy zdania pojedynczego, szyk zdania – utrwalenie i uzupełnienie wiadomości z poprzednich klas. Poza tym:

A. Podmiot

Zaimek w funkcji podmiotu

– zaimki nieokreślone: *certain, quelques-uns, nul, l'un, l'autre*, np.:

Les uns sont riches, les autres sont pauvres.

B. Orzeczenie

Orzeczenie wyrażone czasownikiem – czasowniki wprowadzające dopełnienie bez przyimka, czasowniki wprowadzające dopełnienie za pośrednictwem przyimków;

orzeczenie imienne; wyrażenia czasownikowe:

– czasowniki łączące się z bezokolicznikiem drugiego czasownika bez przyimka – wyrażenia, np.:

J'ai failli tomber (ale: *J'ai manqué de tomber*)

– czasowniki zwrotne: zagadnienie zgodności lub niezgodności *participe passé* z podmiotem (czynność wzajemna), np.:

Elles se sont montrées des photos.

– dalsze wyrażenia z *avoir, être, faire, mettre, prendre*.

Tryby i czasy:

indicatif: imparfait, plus-que-parfait w zwrotach grzecznościowych, np.:

Je voulais vous demander...

J'avais voulu vous demander...;

passé simple, passé antérieur (tylko w zakresie rozpoznawania);

futur antérieur – wyrażanie czynności przyszłej zakończonej inną czynnością przyszłą; *futur antérieur* wyrażające przypuszczenie, możliwość, np.:

Il n'a pas compris. J'aurai mal expliqué;

conditionnel: conditionnel passé w zwrotach grzecznościowych;

conditionnel présent, conditionnel passé wyrażające przypuszczenie, możliwość, np.:

Un accident aurait eu lieu. Serait-il possible?

subjonctif: subjonctif imparfait, subjonctif plus-que-parfait (tylko w zakresie rozumienia).

Tryby nieosobowe: *participe présent, participe passé, participe passé composé, infinitif passé*.

D. Dopełnienie

– przypadki zmiany kolejności dopełnień podyktowanej względami znaczeniowymi lub rytmicznymi, np. dopełnienie bliższe po dopełnieniu dalszym – *complément d'attribution (indirect)*:

J'ai fait pour mon ami le travail le plus long de ma vie.

- zaimki osobowe w funkcji dopełnienia bliższego w zdaniach z orzeczeniem w czasie złożonym – zgodność *participe passé* czasowników odmienianych z *avoir* z dopełnieniem, np.: *Je les ai vus (vues)*.
- zaimki nieokreślone w funkcji dopełnień (patrz podmiot).

E. Okolicznik

- przysłówki i zwroty przysłówkowe służące do wyrażania:
 - ograniczenia, np.:
uniquement, notamment;
 - przeciwstawienia, np.:
malgré, en dépit, au lieu de, au contraire;
- przysłówki i zwroty przysłówkowe porządkujące człony zdania, ustalające kolejność wyrażanych faktów, podkreślające związki logiczne następujących po sobie wypowiedzi, np.: *tout d'abord, premièrement, alors, ensuite, puis, cependant, néanmoins.*

Szyk zdania pojedynczego – przypadki stosowania inwersji:

- inwersja po wyrazach: *aussi, encore, peut-être*, np.:
Il a bien travaillé; aussi est-il recompensé.
Peut-être pourriez-vous encore venir.

II. Zdanie złożone

II.2. Zdanie złożone podrzędnie: zdanie główne, zdanie podrzędne:

- dopełnieniowe z zaimkiem względnym w formie złożonej (*lequel*), np.:

Voilà l'employé auquel nous nous sommes adressés.

- przydawkowe względne
- użycie *subjonctif* po *le seul, le premier*, np.:
Mon fils est le seul qui ait réussi.

- okolicznikowe:

- miejsca z zaimkiem względnym w formie złożonej *lequel*, np.:

Les régions par lesquelles je dois passer sont très intéressantes.

- czasu:

równoczesność:

- zdania wprowadzone przez zwroty spójnikowe: *pendant que, depuis que, dès que, aussitôt que*, np.:

Pendant que Jean était en France, Marie séjournait en Afrique.

uprzedniość wyrażona przez:

– *passé surcomposé*, np.:

Il est sorti après qu'il a eu terminé son devoir

– *futur antérieur*, np.:

Il sortira quand il aura fini son devoir

– *participe passé*, np.:

Acheté l'an dernier, ce palais fut vite revendu.

– *participe passé composé*, np.:

L'ayant acheté l'an dernier, je l'ai vite revendu.

– *infinitif passé*, np.:

Après avoir mangé, il sortit.

– przyczynowe:

– *z vu que*, np.:

Vu qu'il a beaucoup travaillé, il réussira.

– *z étant donné que*, np.:

Étant donné qu'il a beaucoup travaillé, il réussira.

z à + infinitif, np.:

J'ai tressailli de frayeur à voir glisser ce serpent

– skutkowe wprowadzone przez:

de (en) sorte que, de façon (manière) que, en point que, tant (tellement) que, si (si bien) que + indicatif lub conditionnel;

możliwość transformacji bezokolicznikowej przy jednakowych podmiotach zdania nadrzędnego i podrzędnego, np.:

Il ne savait pas conduire au point qu'il a causé un accident (d'avoir causé un accident).

– celowe wprowadzone przez:

de telle sorte que, de façon (manière) que, de peur (crainte) que + subjonctif;

możliwość transformacji bezokolicznikowej przy jednakowych podmiotach zdania nadrzędnego i podrzędnego, np.:

Répondez de façon que vous puissiez être compris.

Répondez de façon à être compris.

– warunkowe:

– *Si + plus-que-parfait + présent*

– inne sposoby wyrażania warunku:

– *à moins que, purvu que, à condition que + subjonctif*, np.

Vous resterez, pourvu que vous réussissiez.

– *selon que* (suivant que) + indicatif, np.:

Selon qu'il réussira ou non, il restera ou partira.

– *à* + infinitif, np.:

A y bien penser, elle n'arrivera pas à temps.

– przyzwalające:

– *même si, quand bien même* – użycie trybów tak jak w zdaniu warunkowym, np.:

Même si tu pleures, je ne pardonnerai pas.

– *avoir beau* + infinitif, np.:

Il a beau courir, il n'arrivera pas à temps.

Zdania porównawcze:

– wyrażanie podobieństwa: *de même que, ainsi que*, np.:

Je faisais l'école buissonnière ainsi qu'il arrive à tous les enfants.

KLASA IV

W klasie IV uczeń powinien utrzymywać swoje umiejętności w zakresie czterech podstawowych sprawności językowych zgodnie z wymaganiami klasy III. A ponadto uczeń powinien umieć w zakresie sprawności:

Rozumienia mowy

- uczestniczyć w dłuższej rozmowie, dyskusji,
- rozumieć dłuższe wypowiedzi rozmówców, jak również wykłady lub referaty z kręgu własnych zainteresowań.

Mówienia

- prowadzić rozmowę z cudzoziemcami w ramach potrzeb komunikowania się,
- formułować dłuższe, swobodne wypowiedzi.

Czytania

- czytać ze zrozumieniem (z pomocą słownika) teksty o charakterze popularnonaukowym, publicystycznym, jak również literackim zgodnie z własnymi zainteresowaniami.

Pisania

- napisać plan notatki dla przygotowania wypowiedzi ustnej,
- napisać teksty w formie opisu lub narracji.

MATERIAŁ GRAMATYCZNY

WYMOWA

1. Intonacja

Dalsze ćwiczenie poprawnej intonacji zdań złożonych z kilku grup rytmicznych.

2. Fonemy i ich realizacja (wymowa głosek)

Utrwalanie nawyków poprawnej wymowy głosek.

ZASADY CZYTANIA

Ćwiczenie umiejętności czytania trudniejszych tekstów, np. literackich.

PISOWNIA

Ćwiczenie umiejętności nabytych w poprzednich klasach (m.in. dyktanda, dyktanda poprawiane w klasie z omówieniem zasad ortograficznych poznanych w klasach I, II, III).

MATERIAŁ MORFOSYNTAKTYCZNY

Utrwalanie i uzupełnianie wiadomości i umiejętności z zakresu morfologii.

Utrwalanie i uzupełnianie wiadomości i umiejętności z zakresu składni – ćwiczenie umiejętności wyrażania tych samych intencji i treści za pomocą różnych konstrukcji zdaniowych.

Ćwiczenie poprawnego stosowania poznanych trybów i czasów.

Wzbogacanie słownictwa.

Przyswajanie najczęściej stosowanych wyrażen idiomatycznych i zwrotów.

Przykładowa tematyka materiałów, które należy dostarczać uczniom do lektury samodzielnej pozostawiając im możliwość wyboru:

1. Historia krajów francuskojęzycznych.
2. Ustrój polityczny we Francji – główne partie.

3. Wybitne postacie historyczne.
4. Wybitne postacie współczesnego życia politycznego.
5. Wynalazki i odkrycia dokonane przez Francuzów.
6. System szkolny we Francji.
7. Środki masowego przekazu:
 - czołowe gazety i periodyki,
 - główne sieci radiowe i telewizyjne.
8. Czołowi przedstawiciele kultury francuskojęzycznej:
 - literatury,
 - techniki,
 - medycyny,
 - muzyki,
 - historii sztuki i archeologii,
 - malarstwa i rzeźby,
 - architektury.
9. Teatr i kino we Francji.
10. Święta i obyczaje.
11. Problemy współczesnej młodzieży we Francji.
12. Emancypacja kobiet.
13. Gwiazdy światowego sportu.
14. Ochrona środowiska.
15. Reklama i jej rola we współczesnym świecie.
16. Historia motoryzacji i najnowsze osiągnięcia w tej dziedzinie.
17. Rola elektroniki we współczesnym świecie.
18. Historia mody – dyktatorzy i kolekcje.

JĘZYK NIEMIECKI

Akty mowne i kategorie semantyczne

W wyniku kursu językowego uczeń powinien przyswoić sobie umiejętność rozumienia i produkowania wypowiedzi wyrażających następujące kategorie:

Czas

- wyrażanie czynności teraźniejszej,
- wyrażanie czynności przyszłej,
- wyrażanie czynności przeszłej.
- Punkt w czasie (godziny, dni tygodnia, miesiące, pory roku, lata).

Istnienie

- sygnalizowanie istnienia, obecności/nieobecności, zjawiska, wydarzenia.

Posiadanie

- wyrażanie posiadania, przynależności, nabycia, straty, braku, pozbycia się czegoś.

Ilość

- określanie ilości.

Miejsce, położenie.

Ruch, kierunek.

Początek, koniec czynności lub akcji.

Przyczyna, skutek.

Cel, warunek.

Wskazywanie i prezentacja osób

- podawanie imienia i nazwiska, określanie pokrewieństwa, stosunków interpersonalnych, zawodu, miejsca zamieszkania, wieku.

Określanie cech osób i przedmiotów, porównywanie cech:

- wygląd, stan, wartość, znaczenie, wielkość, kształt, kolor.

Wyrażanie czynności, zajęć, działań i zachowań

- określanie czynności i zajęć codziennych,
- sygnalizowanie, przemieszczanie, przenoszenie, przekazywanie przedmiotów,
- sygnalizowanie współpracy, pomocy, wspólnego wykonywania czynności lub zajęć,
- przekazywanie i zdobywanie informacji,
- określanie sposobów spędzenia wolnego czasu.

Zwroty grzecznościowe

- powitanie, pożegnanie, pozdrowienia,
- podziękowanie,
- przeproszenie,
- życzenia.

Rozpoczynanie, podtrzymywanie i kończenie aktu komunikacji językowej

- inicjowanie rozmowy,
- podtrzymywanie rozmowy przy użyciu typowych zwrotów,
- informowanie rozmówcy o niezrozumieniu jego wypowiedzi,
- pytanie o znaczenia wyrazów i zwrotów,
- prośba o głośniejsze lub wolniejsze wypowiadanie się, o powtórzenie,
- kończenie rozmowy.

Wyrażanie

- chęci, żądania,
- prośby, potrzeby,
- zamiaru,
- konieczności,
- możliwości/nieвозмоści,
- gotowości,
- pewności,
- prawdopodobieństwa,
- sugestii,
- poleceń, zakazów, rozkazów,
- zgody, dezaprobaty,
- opinii, sądów,

- kompetencji, braku kompetencji, niewiedzy,
- upodobania,
- oceny pozytywnej, negatywnej,
- uczuć i nastrojów, doznań fizycznych i wrażeń zmysłowych.

KLASA I

UMIEJĘTNOŚCI

Rozumienie mowy

Po ukończeniu klasy I uczeń powinien rozumieć:

- proste stereotypowe wypowiedzi nauczyciela związane z sytuacją w klasie, wypowiedzi nauczyciela i kolegów zawierające się w ramach opracowanego materiału nauczania, wykraczające także nieznacznie poza ten materiał, jeżeli są łatwe do zrozumienia, dzięki odpowiednio dobranym kontekstom sytuacyjnym i werbalnym,
- teksty materiałów nauczania przeznaczone na dany okres nauki w formie krótkich dialogów, monologów nagranych na taśmie lub płycie,
- teksty językowych audycji radiowych i telewizyjnych opracowanych dla tego poziomu nauki.

Mówienie

Po ukończeniu klasy I uczeń powinien umieć:

- odpowiadać na pytania nauczyciela i kolegów, związane z sytuacją w klasie,
- zadawać pytania i formułować polecenia zawierające się w ramach opracowanego materiału nauczania,
- formułować kilkuzdaniowe wypowiedzi na podany temat w ramach opracowanego materiału nauczania.

Czytanie

Po ukończeniu klasy I uczeń powinien rozumieć:

- teksty zamieszczone w podręczniku przeznaczonym na dany rok nauki,
- proste formularze osobowe,
- teksty lektur przeznaczonych do czytania ekstensywnego w pierwszym roku nauki,

- napisy, powiadomienia, tablice informacyjne w języku obcym itp., najczęściej spotykane za granicą i w kraju, np.: napisy stosowane w ruchu ulicznym, tablice z nazwami niektórych urzędów i instytucji, rozkłady jazdy, lotów.

W klasie I uczeń powinien zdobyć umiejętność posługiwania się słownikiem dwujęzycznym w celu znalezienia znaczenia jednostek leksykalnych, jak również informacji o ich wymowie (na podstawie transkrypcji fonetycznej).

Pisanie

Po ukończeniu klasy I uczeń powinien umieć napisać:

- adres na kopercie, dane personalne w formularzu,
- kartkę okolicznościową, np. z życzeniami, z pozdrowieniami, z podziękowaniem,
- krótki list inicjujący korespondencję z rówieśnikiem za granicą, w którym uczeń podaje informacje o sobie.

WYMOWA I INTONACJA

Wymowa samogłosek długich i krótkich, otwartych i zamkniętych, samogłosek z przegłosem, dwugłosek, spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych: [ɛ], [χ], [ŋ].

Akcent wyrazowy w wyrazach prostych i złożonych, akcent wyrazowy czasowników rozdzielnie i nierozdzielnie złożonych.

Intonacja w zdaniach pojedynczych i złożonych; oznajmujących, pytających, rozkazujących.

SKŁADNIA

Zdania pojedyncze: oznajmujące, pytające i rozkazujące, zdania złożone współrzędnie ze spójnikami: *aber, oder, und, sondern, denn*.

Zdania podrzędnie złożone ze spójnikami: *daß i weil*.

Prosty i przestawny szyk wyrazów.

Miejsce przeczenia *nein, nicht i kein* w zdaniu.

KLASY WYRAZÓW

Czasownik

Präsens czasowników w stronie czynnej trybu oznajmującego

- użycie *Präsens* w znaczeniu *Futur*,

- czasowniki zwrotne,
- czasowniki rozdzielnie i nierozdzielnie złożone,
- czasowniki modalne.

Tryb rozkazujący:

- czasowników zwrotnych,
- czasowników rozdzielnie i nierozdzielnie złożonych.

Czas *Perfekt* w stronie czynnej trybu oznajmującego czasowników:

- regularnych i nieregularnych,
- rozdzielnie i nierozdzielnie złożonych.

Präteritum w stronie czynnej trybu oznajmującego:

- czasowników posiłkowych trybu,
- czasowników *haben* i *sein*.

Formy podstawowe

((*Präteritum* w stronie czynnej trybu oznajmującego czasowników:

- regularnych i nieregularnych,
- rozdzielnie i nierozdzielnie złożonych.

Formy podstawowe)). – (Podwójny nawias oznacza materiał gramatyczny przeznaczony do realizacji w zależności od możliwości uczniów. Hasło to umieszczone jest jako obowiązujące w klasie II).

Futur I leksykalnie, w sytuacjach najczęściej występujących na lekcjach.

Rekcja wybranych czasowników.

Rzeczownik

Rodzaj i odmiana rzeczownika. Odmiana imion własnych.

Przymiotnik

Przymiotnik jako orzecznik. Leksykalnie: przymiotnik jako przydawka z rodzajnikiem określonym, nieokreślonym i bez rodzajnika, z zaimkiem wskazującym i zaimkiem dzierżawczym w mianowniku i bierniku.

Zaimek

Odmiana zaimków osobowych, wskazujących, pytających, dzierżawczych, zwrotnych. Zaimek nieosobowy *es* i nieokreślony *man*.

Liczebnik

Liczebniki główne. Użycie liczebników w oznaczaniu miary i wagi.

Przyimek

Przymyki z celownikiem: *aus, bei, mit, nach, seit, von, zu* i biernikiem: *durch, gegen, für, ohne, um*.

Przymyki z celownikiem i biernikiem: *an, auf, hinter, in, neben, unter, über, vor, zwischen*.

Przysłówek

Przysłówki określone czasu i miejsca, przysłówki zaimkowe w pytaniu.

Słowotwórstwo

Rzeczowniki zdrobniałe. Rzeczowniki złożone. Rzeczowniki określające zawód i wykonawcę czynności (męskie z końcówką *-er* i żeńskie z końcówką *-in*). Rzeczowniki tworzone od bezokoliczników.

Przymiotniki z przedrostkiem *un-*.

KLASA II

UMIEJĘTNOŚCI

Rozumienie mowy

Po ukończeniu klasy II uczeń powinien rozumieć:

- wypowiedzi nauczyciela i swoich kolegów związane z tokiem lekcji i sytuacją w klasie, dostosowane do znanego uczniom materiału językowego, wypowiedzi nauczyciela zawierające pewne nieznane elementy językowe, których znaczenia uczniowie mogą się domyślać na podstawie kontekstu sytuacyjnego i werbalnego,
- teksty materiałów nauczania w formie dialogów i monologów nagranych na taśmie lub płycie,
- teksty językowych audycji radiowych i telewizyjnych opracowanych dla tego poziomu nauki.

Mówienie

Po ukończeniu klasy II uczeń powinien umieć:

- uczestniczyć w rozmowie prowadzonej pod kierunkiem nauczyciela, a zawierającej się w ramach opracowanego materiału nauczania,
- formułować kilkudzaniowe wypowiedzi na podany temat w ramach opracowanego materiału nauczania.

Czytanie

Po ukończeniu klasy II uczeń powinien rozumieć:

- teksty zamieszczone w podręczniku dla tego roku nauki,
- teksty lektur przeznaczonych dla klasy II do samodzielnego czytania,
- wybrane autentyczne teksty obcojęzyczne (przy użyciu słownika), np.: fragmenty informacji prasowej, ogłoszenia, reklamy, foldery.

Pisanie

Po ukończeniu klasy II uczeń powinien umieć wypełnić formularz osobowy, wizowy, itp.; napisać list prywatny, np.: zaproszenie, propozycję, podziękowanie, prośbę o informację dotyczącą zainteresowań adresata, relację o ciekawym wydarzeniu oraz odpowiedź na list podobnego typu.

WYMOWA I INTONACJA

Uczeń powinien utrwalić całość systemu fonologicznego języka niemieckiego oraz osłuchać się z różnymi wariantami intonacyjnymi zdań wyrażających postawy emocjonalne mówiącego oraz umieć je stosować zgodnie z intencją własnej wypowiedzi i swym nastawieniem emocjonalnym. Uczeń powinien także umieć stosować zasady akcentu wyrazowego i zdaniowego.

SKŁADNIA

Zdania współrzędnie złożone z *deshalb, trotzdem*.

Zdania złożone podrzędnie ze spójnikami: *als, da, falls, ob, was, wer, wie, wo, wen, wann, wenn, wenn* (warunkowe), *damit, wohin* oraz z zaimekami względnymi *der, die, das* – bez dopełniacza.

Szyk wyrazów w zdaniu podrzędnie złożonym, również gdy rozpoczyna się od zdania podrzędnego.

Zdania podrzędne bezspójnikowe, konstrukcje bezokolicznikowe z *um-zu, z zu* i bez *zu*.

KLASY WYRAZÓW

Czasownik

Präsens, Präteritum (utrwalenie, jeśli to zagadnienie gramatyczne zostało wprowadzone w klasie I). *Perfekt* w stronie czynnej trybu oznajmującego.

Formy podstawowe – utrwalenie.

Formy podstawowe czasowników regularnych i nieregularnych – utrwalenie.

Futur I w stronie czynnej trybu oznajmującego.

Czasowniki zwrotne – utrwalenie form poznanych w klasie I oraz pozostałe formy.

((*Präsens, Präteritum, Perfekt* w stronie biernej trybu oznajmującego)).

Rekcja czasowników – ciąg dalszy.

Rzeczownik

Rzeczownik po określeniu miary i wagi.

Przymiotnik

Przymiotnik jako przydawka w mianowniku, dopełniaczu, celowniku i bierniku l.poj. i l. mn.

– z rodzajnikiem określonym i zaimkiem wskazującym

– z rodzajnikiem nieokreślonym i zaimkiem dzierżawczym

– bez rodzajnika

z uwzględnieniem porównań za pomocą wyrazów porównawczych: *wie* i *als*, np.:

Sie spricht genauso ein gutes Deutsch wie ich. Er trägt eine schickere Hose als du.

Odmiana przymiotnika jako przydawki po zaimkach pytających nieokreślonych i zaimkach liczebnych.

Deklinacja przymiotnika.

Stopniowanie przymiotnika.

Zaimek

Zaimki względne w mianowniku, celowniku, bierniku l. poj. i l. mn.

Zaimki pytające w zdaniach typu: *Was für ein, eine, ein...?*

Liczebnik

Liczebniki porządkowe.

Użycie liczebników w oznaczaniu miary i wagi – ciąg dalszy, powierzchni i objętości.

Liczebniki mnożne i nieokreślone.

Przyimek

Przyimki z dopełniaczem: *während, trotz, wegen, statt*

z celownikiem: *gegenüber*

z biernikiem: *entlang*

Przysłówek

Przysłówki zaimkowe w odpowiedzi.

Stopniowanie przysłówków.

Słowotwórstwo

Rzeczowniki z przyrostkami: *-e, -ei, -heit, -keit, -ler, -schaft, -um, -ung, -ium* i przedrostkami *miß-, un-*.

Rzeczowniki i przymiotniki tworzone od nazw miast, krajów i części świata.

Rzeczowniki tworzone od przymiotników.

Przymiotniki z przyrostkami: *-los, -bar*.

KLASA III

UMIEJĘTNOŚCI

Rozumienie mowy

Po ukończeniu klasy III uczeń powinien rozumieć:

- wypowiedzi nauczyciela, kolegów i innych rozmówców zawierające nieznane elementy języka, których znaczenia może się domyślić na podstawie kontekstu sytuacyjnego i werbalnego,
- teksty materiałów nauczania w formie dialogów i monologów nagranych na taśmie lub płycie,
- teksty językowych audycji radiowych i telewizyjnych opracowanych dla tego poziomu nauki,
- wypowiedzi cudzoziemców – przy okazji kontaktów z nimi w kraju i za granicą – w ramach potrzeb komunikowania się.

Mówienie

Po ukończeniu klasy III uczeń powinien umieć:

- uczestniczyć w rozmowie w ramach opracowanego materiału nauczania,
- wygłosić samodzielną wypowiedź uprzednio przygotowaną oraz nieskomplikowaną spontaniczną wypowiedź własną.

Czytanie

Po ukończeniu klasy III uczeń powinien rozumieć:

- teksty uwzględniające materiał nauczania dla tego roku nauki,
- teksty lektur przeznaczonych do samodzielnego czytania,
- wybrane autentyczne teksty obcojęzyczne zgodne z zainteresowaniami ucznia, np. fragmenty opracowań popularnonaukowych, wycinki z prasy, opowiadania, informacje o użytkowaniu przedmiotów itp.

Pisanie

Po ukończeniu klasy III uczeń powinien umieć napisać (zredagować):

- krótki list do osób oficjalnych lub instytucji,
- list prywatny obejmujący szerszy zakres informacji niż w klasie II,
- tekst w formie opisu lub narracji według podanego modelu.

Ponadto uczeń powinien zapoznać się z najważniejszymi prawidłowościami występującymi w pisowni niemieckiej oraz z zasadami przestankowania.

SKŁADNIA

Zdania złożone.

Zdania podrzędnie złożone ze spójnikami *bevor, bis, ehe, nachdem, obwohl, seitdem, während* oraz konstrukcje zdań *z ohne – daß, ohne–zu i anstatt–zu*. Zdania podrzędnie złożone z zaimkami względnymi *der, die, das* – uzupełnienie.

KLASY WYRAZÓW

Czasownik

Präsens, Präteritum, Perfekt w stronie biernej trybu oznajmującego.

Plusquamperfekt w stronie czynnej i biernej trybu oznajmującego l. poj. i l. mn.

Partizip I

Formy *Konjunktiv*, np.:

– *ich hätte, ich wäre, ich könnte, ich wüßte, ich ginge*

– *Konditionalis I i ((II))*

Czasownik *lassen*.

Zaimek

Zaimek względny w dopełniaczu l. poj. i l. mn.

Zaimek wzajemny.

Liczebnik

Liczebniki ułamkowe i dziesiętne.

Przysłówek

Przysłówki zaimkowe w pytaniu i odpowiedzi – usystematyzowanie wiadomości.

Słowotwórstwo

Przedrostek *er-* i przyrostki *-isch* i *-sam*.

KLASA IV

UMIEJĘTNOŚCI

W klasie IV uczeń powinien utrzymywać swoje umiejętności w zakresie czterech podstawowych sprawności językowych zgodnie z wymaganiami klasy III. A ponadto uczeń powinien umieć w zakresie sprawności:

Rozumienia mowy

- uczestniczyć w dłuższej rozmowie, dyskusji,
- rozumieć dłuższe wypowiedzi rozmówców, jak również wykłady lub referaty z kręgu własnych zainteresowań.

Mówienia

- prowadzić rozmowę z cudzoziemcami,
- formułować dłuższe, swobodne wypowiedzi.

Czytania

Czytać ze zrozumieniem – przy pomocy słownika teksty o charakterze popularnonaukowym, publicystycznym, jak również literackim, zgodnie z własnymi zainteresowaniami.

Pisania

- napisać plan notatki dla przygotowania wypowiedzi ustnej,
- napisać tekst w formie opisu lub narracji.

SKŁADNIA

Konstrukcje imiesłowowe.

Przydawka rozwinięta.

Mowa zależna. Zdania wyrażające możliwość, warunek, życzenie, zachęcające się od spójników i bezspójnikowe.

KLASY WYRAZÓW

Czasownik

Konjunktiv – usystematyzowanie.

Konditionalis II.

Przykładowe tematy, które można uwzględnić w realizacji programu nauczania języka niemieckiego w klasach I–IV w zależności od zainteresowań i możliwości intelektualnych uczniów.

1. Zarys historii krajów niemieckojęzycznych.
2. Ustrój polityczny w krajach niemieckojęzycznych: czołowe partie.
3. Systemy szkolne w krajach niemieckojęzycznych.
4. Środki masowego przekazu w krajach niemieckojęzycznych:
 - czołowe gazety i periodyki,
 - główne sieci radiowe i telewizyjne.
5. Czołowi przedstawiciele kultury niemieckojęzycznej:
 - literatury i teatru,
 - techniki,
 - medycyny,
 - muzyki,
 - historii sztuki i archeologii,
 - malarstwa i rzeźby,
 - architektury.
6. Czołowe postacie historyczne krajów niemieckojęzycznych.
7. Czołowe postacie współczesnego życia politycznego obszaru niemieckojęzycznego.
8. Wynalazki i odkrycia dokonane przez Niemców, Austriaków, Szwajcarów.
9. Sztuka filmowa.
10. Sztuka teatralna.
11. Powieść, opowiadanie lub sztuka autora niemieckojęzycznego, która zrobiła na mnie największe wrażenie.
12. Święta, tradycje i obyczaje niemieckie.
13. Historia ruchów młodzieżowych na świecie w okresie powojennym.
14. Problemy współczesnej młodzieży: narkomania, bezrobocie itd.
15. Współczesny człowiek i jego problemy.
16. Emancypacja kobiet.

17. Sport.
18. Ochrona środowiska – cena cywilizacji.
19. Sztuka we współczesnym społeczeństwie – rola sztuki użytkowej.
20. Reklama i jej rola we współczesnym świecie.
21. Główne firmy fonograficzne.
22. Historia motoryzacji i najnowsze osiągnięcia w tej dziedzinie.
23. Elektronika i jej rola we współczesnym świecie.
24. Literatura science fiction.
25. Kryminał – drugorzędny gatunek literacki?
26. Historia mody – wiodące nazwiska i trendy.

UWAGI O REALIZACJI PROGRAMU

W programie nauczania dla liceów z rozszerzoną nauką języka obcego wyróżnić można dwa etapy: etap I trwający około 2,5 roku to okres, w którym główny nacisk kładzie się na poznanie podstaw systemu językowego i etap II, w którym pogłębia się znajomość tych podstaw, utrwała poznany materiał, zwiększa zasób słownictwa i rozwija sprawności językowe w ramach poznanych struktur. Powyższy podział nie oznacza, że w etapie I pomijać można walor komunikacyjny wypowiedzi i naturalność kontekstu, oznacza on jedynie koncentryczny charakter gradacji materiału gramatycznego, który w zasadniczych zrębach przedstawia się nie w toku czterech, lecz w toku nieco ponad dwóch lat nauki.

Dzieje się tak dlatego, że proces uczenia się i nauczania języka obcego zmierza do wyrobienia u uczących się dwu rodzajów kompetencji – kompetencji językowej (lingwistycznej) i kompetencji komunikacyjnej.

Przez kompetencję językową rozumie się tu umiejętność tworzenia zdań gramatycznie poprawnych, a więc znajomość elementów języka i reguł ich łączenia.

Przez kompetencję komunikacyjną rozumie się z kolei umiejętność skutecznego porozumiewania się, a więc efektywnego komunikowania zamierzonych treści i intencji, zgodnie z wymogami sytuacji, w jakiej toczy się akt komunikacji językowej i wymogami roli, w jakiej występują nadawca i odbiorca komunikatu.

Porozumiewanie się może okazać się skuteczne nawet wówczas, gdy wypowiedź zawiera pewne błędy językowe – toteż ukierunkowanie procesu nauczania na kompetencję językową z zamiarem osiągnięcia pełnej poprawności wypowiedzi ucznia, może niekiedy niekorzystnie odbić się na jego umiejętnościach komunikacyjnych.

Jednocześnie istnieją takie rodzaje błędów i takie proporcje elementów poprawnych i niepoprawnych w tekście, które całkowicie blokują komunikację językową między nadawcą i odbiorcą – toteż przekonanie, iż można zrezygnować z dążenia do poprawności gramatycznej jest niesłuszne.

Równowaga między kompetencjami obu typów jest niezbędna, a jej zachowaniu służy lista celów sformułowanych w niniejszym programie.

Cele nauczania języka obcego sformułowane zostały w kategoriach sprawnościowych. Oznacza to, że efektem czteroletniego kursu językowego jest wyrobienie u uczniów czterech sprawności językowych: rozumienia ze słuchu, mówienia, czytania i pisania. Poziom rozwoju tych sprawności określają trzy kryteria.

Kryterium pierwsze to zasób środków językowych, których dobór i układ wyznacza zasadnicza część programu. Za pomocą tych właśnie elementów podsystemu fonologicznego, leksykalnego i syntaktycznego realizować się będą poszczególne sprawności.

Kryterium drugie to typ tekstu określony w dziale pt. „Cele nauczania”. I tak sprawność rozumienia ze słuchu i sprawność mówienia realizować się będą przede wszystkim w tekstach pojawiających się w sytuacjach, w jakich znaleźć się może człowiek przebywający za granicą lub kontaktujący się z cudzoziemcem w swym kraju ojczystym.

Sprawność czytania realizować się będzie w tekstach popularnonaukowych, literackich, publicystycznych i innych, podczas gdy sprawność pisania – w listach, notatkach, opisach, a także podstawowych formularzach.

Kryterium trzecie to wreszcie zestaw kategorii semantycznych jakie uczący się powinien umieć w wyniku czteroletniej nauki języka obcego.

Uwzględnienie tych kryteriów sugeruje, że największego zasobu środków językowych z poszczególnych podsystemów języka wymaga praca nad sprawnością czytania, nieco mniejszego zaś – praca nad sprawnością rozumienia ze słuchu. Znacznie skromniejszy repertuar środków okaże się niezbędny dla osiągnięcia zadowalającego poziomu rozwoju sprawności mówienia, najmniejszym z kolei zadowoli się sprawność pisanie. Można zatem stwierdzić, że uszeregowanie sprawności językowych ze względu na zakres materiału językowego, w ramach którego należy je wyrabiać i ćwiczyć jest następujące:

- czytanie,
- rozumienie ze słuchu,
- mówienie,
- pisanie.

Uszeregowanie takie nie oznacza jednak bynajmniej, iż ma ono znajdować odzwierciedlenie w proporcjach czasu lekcyjnego poświęconego

na wyrabianie i ćwiczenie poszczególnych sprawności. Mówienie – ze względu na liczne trudności, jakie towarzyszą rozwojowi tej sprawności i uniemożliwiają jej ćwiczenie w toku samokształcenia czy pracy domowej – wymaga poświęcenia mu największej uwagi i najznacniejszej dawki pracy lekcyjnej.

Podobnie, choć w mniejszym nieco stopniu, odnosi się to do sprawności rozumienia ze słuchu. Znacznie mniejszych dawek czasu lekcyjnego wymagają kolejno sprawność czytania i sprawność pisania. Uszeregowanie zatem sprawności pod względem czasu, jaki poświęca się ich rozwojowi na lekcji przedstawia się następująco:

- ćwiczenia w mówieniu,
- ćwiczenia w rozumieniu ze słuchu,
- ćwiczenia w czytaniu,
- ćwiczenia w pisaniu.

W odniesieniu do sprawności produkcyjnych, tj. mówienia i pisania, których rozwijanie jest zadaniem trudniejszym i jako takie budzi więcej wątpliwości, poczynić wypada następujące uwagi.

Za pełne, produktywne opanowanie materiału językowego uważa się takie, kiedy to uczeń jest w stanie przekazać zamierzone treści czy zakomunikować rozmówcy swe intencje odpowiednio do sytuacji dokonując wyboru i łączenia znanych mu elementów językowych. Zadaniem nauczyciela jest wobec tego organizowanie sytuacji, w których uczeń ma dokonywać prób posługiwania się materiałem językowym w celach komunikacyjnych, jak również wskazywanie mu, które z możliwych w danej sytuacji wypowiedzi są najwłaściwsze, zależnie od tego, do kogo się zwraca i w jakiej roli występuje. Jest przy tym rzeczą nieuniknioną, że czyniąc próby swobodniejszego posługiwania się językiem obcym w celach komunikacyjnych uczniowie będą popełniać błędy językowe. Błędy te są zjawiskiem naturalnym i jako takie stanowią integralny element procesu uczenia się języka obcego. Dlatego też szczególnie niewskazane jest stosowanie wówczas sankcji w postaci nagany lub negatywnej oceny, aby lęk przed konsekwencjami błędu nie okazał się silniejszy niż motywacja do wypowiadania się w języku obcym. Nie oznacza to jednocześnie, że błędy powstałe w toku samodzielnych prób wypowiedzi obcojęzycznej pozostać mają niepoprawione. O ile jednak w fazie ćwiczeń wdrażających i utrwalających materiał językowy każdy błąd wymaga natychmiastowego poprawienia przez nauczyciela, o tyle w toku

ćwiczeń sprawności i rozwijania kompetencji komunikacyjnej – błędy powinno się przytoczyć i poprawić dopiero po zakończeniu całej wypowiedzi ucznia, by nie przerywać jej toku, nie naruszać organizacji tekstu uczniowskiego i nie zmniejszać płynności.

Rozwijanie sprawności produktywnych nie jest jednoznacznie związane z żadną wybraną metodą nauczania, toteż jednolitej i szczególnie zalecanej metody program niniejszy nie sugeruje, pozostawiając wybór środków zmierzających do możliwie najefektywniejszej realizacji celów programowych nauczycielom. W zależności od cech grupy uczniowskiej, poziomu zaawansowania językowego i rodzaju ćwiczonego materiału językowego użyteczne mogą okazać się zarówno elementy metody audiolingwalnej w postaci ćwiczeń repetycyjnych, imitacyjnych, typu *drills*, jak i elementy metody kognitywnej w postaci krótkich objaśnień i komentarzy gramatycznych. Przydatne okażą się również elementy ujęcia funkcjonalnego w postaci ćwiczeń komunikacyjnych różnych typów wywołujących mniej lub bardziej rozbudowane wypowiedzi, a także tłumaczenia z języka ojczystego na język obcy i ćwiczenia sytuacyjne z instrukcją w języku polskim (np. Zapytaj, czy rozmówca jest zajęty). Wielkość i różnorodność metod i technik nauczania będą z pewnością sprzyjać efektom kształcenia, o ile decyzje dotyczące ich wyboru i zastosowania okażą się dostatecznie uzasadnione.

Rozwijanie sprawności receptywnych, a więc rozumienia ze słuchu i czytania budzi nieco mniej wątpliwości, toteż poświęcimy im tu odpowiednio mniej miejsca. I tu jednak poczynić wypada kilka uwag. Otóż obie wymienione sprawności mogą i powinny być w znacznej mierze rozwijane przez uczniów samodzielnie, szczególnie w dwóch ostatnich latach nauki. Wiąże się to przede wszystkim z kwestią przemyślanego, a zarazem zróżnicowanego kierowania pracą własną uczniów. Nie bez znaczenia jest tu także wykorzystanie wszelkich dostępnych możliwości w postaci audycji radiowych, programów telewizyjnych i lektur. O ile więc w ćwiczeniu sprawności produktywnych ujawnia się wartość swobodnego doboru metod i technik nauczania, o tyle w ćwiczeniu sprawności receptywnych ujawni się wartość swobodnego doboru materiałów nauczania.

Wartości te odegrają istotną rolę w samodzielnej pracy nad pogłębianiem znajomości języka, do której uczeń musi zostać w pełni przygotowany w toku kursu szkolnego, a którą prowadzić będzie właśnie w oparciu o różnorodne materiały nauczania konstruowane według zróżnicowanych metod.

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
CELE, ZARYS TREŚCI, SŁOWNICTWO	5
JĘZYK ANGIELSKI	7
JĘZYK FRANCUSKI	24
JĘZYK NIEMIECKI	54
UWAGI O REALIZACJI PROGRAMU	67

NOTATKI

© Copyright by
Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne
Warszawa 1994

Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne
Warszawa 1994

Dodruk wykonano w Graficznych „Drogowiec” sp. z o.o.
Kielce, ul. Sienna 2